

Raportointikoodiston käytettävyys yrityksen tilinpäätöksessä

Pekka Lepistö

Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä tai tekijät Pekka Lepistö	Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2010
Raportin nimi Raportointikoodiston käytettävyys yrityksen tilinpäätöksessä	Sivu- ja liitesivumäärä 59 + 19
Opettajat tai ohjaajat Lauri Silvasti	
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää tililuettelon perustana käytettävän raportointikoodiston käytettävyys yrityksen tilinpäätöstä ja sähköistä viranomaisraportointia tehtäessä. Raportointikoodisto liittyy reaaliaikaisen talouden kehittämisprojektiin, jonka tavoitteena oli tehdä ensimmäinen sähköinen tilinpäätös sen avulla vuonna 2012.</p> <p>Teoreettisessa viitekehyksessä selvitettiin, mitkä tekijät vaikuttivat digitaalisen taloushallinnon kehittymiseen sekä mitä vaatimuksia lainsäädäntö asettaa tililuettelolle. Lisäksi selvitettiin tililuettelon aikaisemmat standardointiyritykset, mitä reaaliaikaisella taloudella tarkoitetaan ja mitkä viranomaistahot tilinpäätöstietoja tarvitsevat.</p> <p>Empiirisessä osassa tutkittiin raportointikoodiston rakennetta. Selvitetiin, mistä raportointikoodistohanke on saanut alkunsa, ketkä sitä ylläpitävät sekä miten sähköinen viranomaisraportointi suoritetaan. Vertailututkimuksen kohteena olivat raportointikoodisto ja perinteiset vanhat perustililuettelot. Raportointikoodiston käyttöönoton ongelmia ja onnistumista selvitettiin asiantuntijahaastattelun avulla.</p> <p>Raportointikoodiston todettiin systematiikaltaan ja numeroinniltaan vastaavan monilta osin perinteisiä Sorjosen YTJ-tilikarttaa ja Kirjurituo Oy:n perustililuetteloa. Kirjurituo Oy:n perustilikartta oli jonkin verran lähempänä raportointikoodistoa. Lainsäädännölliset muutokset ovat aiheuttaneet raportointikoodiston rakenteessa, tilinumeroinnissa ja tililuokissa eroja perinteisiin perustililuetteloihin verrattuna. Haastattelututkimuksen tuloksena todettiin, ettei sähköistä veroilmoitusta ole vielä saatu aikaan ja lomakkeiden automaattinen täyttäminen on jäänyt teoreettiselle tasolle.</p> <p>Johtopäätöksenä todettiin, että raportointikoodiston ja perinteisen perustililuettelon samankaltaisuus helpottavat raportointikoodiston omaksumista yrityksissä. Raportointikoodiston käytettävyydestä tilinpäätösten sähköisen välityksen yhteydessä ongelman muodosti ohjelmistotalojen hyötynäkökulma raportointikoodiston ylimääräisten kustannusten johdosta sekä myös henkilöstön resurssipula projektin eteenpäin saattamiseksi. Kehitysprojekteissa pyritään jatkossa kehittämään enemmän tiedonsiirtostandardeja, ja raportointikoodiston käyttöönotto tulee viivästymään edelleen.</p>	
Asiasanat Raportointikoodisto, tililuettelo, tilinpäätös, reaaliaikaisuus	

Degree Programme in Business Administration

Authors Pekka Lepistö	Group or year of entry 2010
The title of thesis The use of Unified Reporting Code in a company's financial statements	Number of pages and appendices 59 + 19
Supervisors Lauri Silvasti	
<p>The object of this thesis was to find out how a company can use the Unified Reporting Code, which is the ground of the specification of accounts, during financial statements and automatic electronic official report. The Unified Reporting Code is part of a real-time economy development project whose goal is to make first electronic financial statements by using it in the year 2012.</p> <p>It was investigated in the theoretical part which factors impacted the development of digital financial management and what requirements laws set to a specification of accounts, how the standardization had been tried before, what is meant by real-time economy and what is needed in the official financial statements.</p> <p>It was investigated in the empirical section Unified Reporting Code's form, how the development project started, who updates it and how practical official electronic financial statements were made. Targets of the comparison study were the Unified Reporting Code and the old traditional specification of accounts. The pros and cons of commissioning of it were investigated by interviewing a specialist.</p> <p>It was stated that Unified Reporting Code's systematic and numbering can be partly compared to the usual standard basic specification of accounts: to Sorjonen's YITJ-tilikartta and Kirjurituote Ltd.'s basic specification of accounts. Kirjurituote Ltd.'s basic specification of accounts form is closer to the Unified Reporting Code. Law changes have caused changes in its form, class numbering and classes of accounts compared to traditional specification of accounts. It was noticed that no electronic official financial statement was made and the electronic filling of taxation form was only theoretical.</p> <p>As a conclusion, it is stated that it is easier to companies to start using Unified Reporting Code because its form is similar to usual specification of accounts. The problems in the electronic financial statements are that it does not give enough extra value to software houses, starting costs are too high and there is a lack of manpower for the development project. In the future more effort is put to develop standardization of information rather than Unified Reporting Code and its use is still delayed.</p>	
Key words Unified Reporting Code, specification of accounts, financial statements, real-time	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Digitaalinen taloushallinnon kehitys reaaliaikaisen talouden pohjana	3
2.1	Tietojärjestelmäkehityksen suuntaviivoja	3
2.2	Digitaalinen taloushallinto	5
2.3	Sähköinen kirjanpito ja raportointi	7
2.4	Tililuettelo kirjanpidon perustana	8
2.5	Kirjanpito verotuksen perustana	14
3	Reaaliaikainen talous ja tilinpäätöstietojen tarvitsijat	19
3.1	Verohallinnon tarvitsemat tilinpäätöstiedot	23
3.2	Tilinpäätöksen toimittaminen kaupparekisteriin	25
3.3	Tilastokeskuksen tarvitsemat tilinpäätöstiedot	26
3.4	Rahoittajien tarvitsemat tilinpäätöstiedot	28
4	Raportointikoodiston kehitysvaiheet ja organisaatio	30
4.1	Perinteiset käytössä olevat perustililuettelot	31
4.1.1	Sorjosen YTJ-tilikartta	31
4.1.2	Kirjurituoite Oy:n perustililuettelo	33
4.2	Raportointikoodistohanke	34
4.3	Raportointikoodiston kehittäminen ja ylläpito	36
5	Raportointikoodiston rakenne ja käyttötapa	38
5.1	Raportointikooditiedoston tietuekuvaus	40
5.2	Koodiston käyttö kirjanpidossa	42
5.3	Operaattorien rooli tietojen välittäjänä	42
6	Tutkimuksen toteutus	44
6.1	Vertailututkimus	44
6.2	Asiantuntijahaastattelu	48
6.3	Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys	50
7	Tutkimustulokset ja johtopäätökset	52
	Lähteet	55
	Liitteet	60
	Liite 1. Haastattelukysymykset Olli Sierla 8.5.2012	60

Liite 2. Tilastoliitelomake kauppa ja muut palvelutoimialat	61
Liite 3. Tililuetteloiden alaluokkien tarkempi numeraalinen vertailu	67

1 Johdanto

Kirjanpitolain mukaan jokaisella kirjanpitovelvollisella on oltava tililuettelo käytetyistä tileistä. Tililuettelon avulla tehdään kirjanpitoasetuksen mukainen tulos- ja taselaskelma tilinpäätöstä varten. Kirjanpitolaki ei määrää, että tätä varten olisi käytettävä standardoitua tililuetteloä. Historian valossa tililuettelon standardointia on yritetty useaan otteeseen. Opinnäytetyön aiheena on raportointikoodisto. Raportointikoodiston tarkoituksena on luoda standardoitu tililuettelo viranomaisraportoinnin automatisoinnin parantamiseksi.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää Tili-instituutiosäätiön alaisuudessa toimivan raportointilautakunnan ylläpitämän raportointikoodiston käytettävyyttä ja sen yleishyödylliset vaikutukset kirjanpidon ja tilinpäätöksen laadinnassa. Raportointikoodisto on standardi, jolla mahdollistaa tililuettelon eli tilikartan täydentämisen viranomaisraportointia varten. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia standardin rakennetta, verrata sitä muihin perinteisiin yleisesti käytössä oleviin tililuetteloihin ja tutustua tarkemmin raportointikoodiston käyttömekaniikkaan sekä tutkia sen käytettävyyttä tilinpäätöstä tehtäessä. Tutkimusongelmana halutaan selvittää, miten käytännön automaattinen tilinpäätös raportointikoodiston avulla voidaan toteuttaa.

Raportointikoodisto on syntynyt osana Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun reaaliaikaisen talouden kehittämisprojektia. Aalto-yliopiston edustajien lisäksi projektissa on mukana suomalaisia taloushallinnon asiantuntijoita muun muassa viranomaistahoilta, korkeakoulumaailmasta ja elinkeinoelämästä. Reaaliaikaisella taloudella tarkoitetaan ympäristöä, jossa kaikki organisaatioiden väliset transaktiot on saatettu digitaaliseen muotoon ja ne ovat automatisoituja mahdollisimman pitkälle. Raportointikoodiston tarkoituksena on nopeuttaa ja selkeyttää viranomaisraportointia erilaisten lomakkeiden automaattisen täyttämisen myötä. Sen avulla voidaan esimerkiksi täyttää Verohallinnon sähköinen yhteisöjen tuloverolomake.

Lähestymistapana käytetään laadullista tutkimuslähestymistapaa ja opinnäytetyön tutkimusanalyysi perustuu kirjoitettuun lähdemateriaaliin ja tutkimuksessa tehtyyn haastatteluun. Raportointikoodistoon liittyvä aineisto on hankittu julkisesti esillä olevasta ma-

teriallista, teemahaastattelun sekä sähköpostikyselyjen avulla. Raportointikoodisto on sinänsä vielä uusi asia ja koodiston hyväksikäyttö on suunniteltu aloitettavaksi vuonna 2012. Raportointikoodistosta ei ole aikaisemmin tehty akateemista tutkimusta, ainoastaan Aalto-yliopiston Tuomas Tahvanainen on toimittanut ja kirjoittanut raportin raportointikoodiston konseptin testauksesta.

Opinnäytetyö koostuu seitsemästä luvusta. Johdannon jälkeinen luku 2 kuvaa digitaalisen taloushallinnon kehitystä 1950-luvulta nykypäivään. Luku 2 käsittelee myös lainsäädännön vaatimuksia tililuettelolle sekä tililuettelon standardointiyritysten historiaa. Luvussa käsitellään myös kirjanpidon ja verotuksen lainsäädännöllisiä kytköksiä. Luvussa 3 kerrotaan, mitä reaaliaikaisella taloudella tarkoitetaan ja selvitetään, mitkä viranomais- tahot tilinpäätöstietoja tarvitsevat. Luvussa 4 käsitellään raportointikoodiston kehitysvaiheita sekä kerrotaan, mitä perustililuetteloita Suomessa tällä hetkellä käytetään. Luku 5 kuvaa raportointikoodiston rakennetta ja sen käyttötapaa. Luvussa 6 selvitetään tehtyä vertailu- ja haastattelututkimusta. Luvussa 7 on esitetty keskeiset tutkimustulokset.

Pääsääntöisesti kansainvälisiä konserniyrityksiä koskeva IFRS-tilinpäätös sekä ohjelmisto- ja tiedonsiirtoteknologioiden tarkemmat kuvaukset on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle.

2 Digitaalinen taloushallinnon kehitys reaaliaikaisen talouden pohjana

Ennen kuin selvitetään, mitä reaaliaikaisella taloudella tarkoitetaan, on kerrottava, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet sen syntyyn ja mitkä lainsäädännölliset tekijät vaikuttavat kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemiseen. Reaaliaikaisen talouden pohjana on digitaalinen taloushallinnon kehitys 1950-luvulta lähtien nykypäivään.

Vuonna 1997 uudistettu kirjanpitolaki on puolestaan mahdollistanut sähköisen kirjanpidon ja raportoinnin tekemisen. Voimassa oleva lainsäädäntö kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen muodossa vaikuttavat osaltaan kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemiseen. Erilaiset verolait puolestaan vaikuttavat siihen, mitä tilinpäätöstietoja viranomaisraportointia verotusta varten tarvitaan.

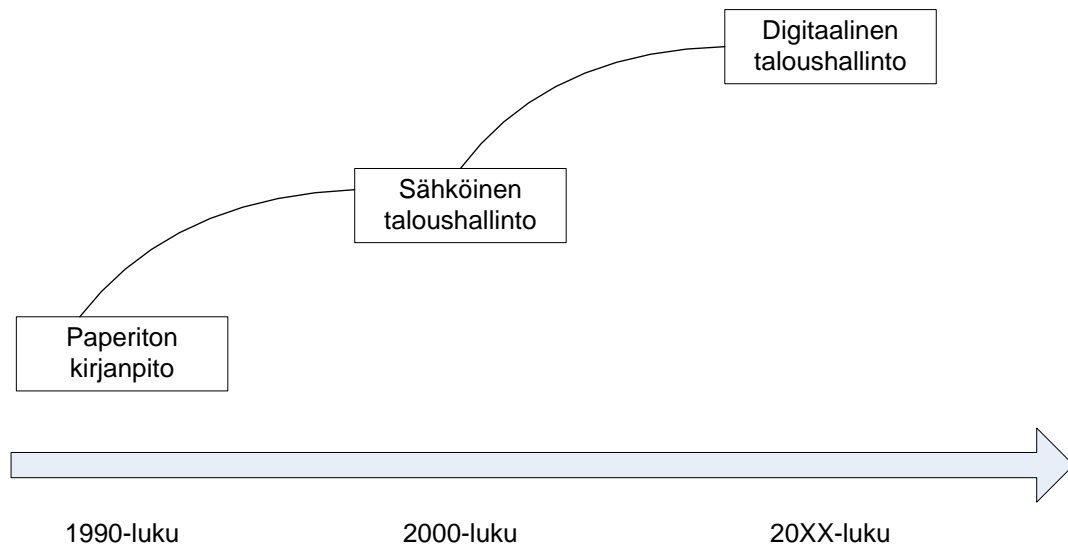
2.1 Tietojärjestelmäkehityksen suuntaviivoja

Tietojärjestelmien kehitystä on tapahtunut useiden vuosikymmenten ajan. Lahden ja Salmisen (2008, 30–31) mukaan ensimmäisenä kirjanpitojärjestelmänä voidaan pitää jo yli sata vuotta sitten syntynyttä sähkötöntä, mekaanista Taylorix-menetelmää, jossa kirjanpitosuoritukset jäljennettiin reikäkorttien tai hiilipaperin avulla. Varsinainen tietotekninen kehitystyö ja myös ATK-perusteinen kirjanpito pääsivät vauhtiin tietoteknisen kehityksen myötä 1950-luvulla.

Vielä 1950- ja 1960-luvuilla tietotekniikka oli kuitenkin lähestulkoon ainoastaan suuryritysten ulottuvilla korkeiden kustannusten vuoksi ja ratkaisut olivat yleensä räätälöityjä erikoisohjelmistoja. Laskut, reskontrat, palkanlaskenta, maksut ja kirjanpito hoidettiin lähinnä käsimenetelmin ja tietokoneet tekivät vasta tuloaan. 1970-luvulla valmisohjelmat ilmestyivät markkinoille ja vuosikymmentä myöhemmin alkoi tarjontaa olla myös pk-yritysten ulottuvilla ja PC:lle asennettavat kirjanpito-ohjelmat yleistyivät. (Lahti & Salminen 2008, 31; Mäkinen & Vuorio 2002, 62.)

Kuvioon 1 on tiivistetty, miten sähköinen taloushallinto on kehittynyt Suomessa 1990-luvulta lähtien ja miten se on menossa kohti digitaalista taloushallintoa.

Kuvio 1. Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa (Lahti & Salminen 2008, 22)

1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alkupuolella sähköisestä kirjanpidosta käytettiin Suomessa vielä yleisesti termiä ”paperiton kirjanpito”, jolla käytännössä tarkoitettiin kirjanpidon lakisääteisten tositteiden esitystapaa sähköisessä muodossa. Tämän taustalla on 31.12.1997 voimaan astunut kirjanpitolaki, mikä mahdollisti tositteiden ja kaiken muun kirjanpitoaineiston paitsi tasekirjan säilyttämisen sähköisillä tietovälineillä. (Granlund & Malmi 2004, 30; Lahti & Salminen 2008, 21.)

Internetin synty mullisti informaation levittämisen ja hakemistavat globaalisesti. Sen avulla pystytään jakamaan tietoa entistä nopeammin ja eri sidosryhmille tarkoitetut raportit pystytään tarjoamaan reaaliajassa. Internetin kehityksen rinnalla yleistä sähköistä kehitystä on tukenut kehitys verkko-, tietokanta-, laitteisto- ja ohjelmistoteknologioissa. Tämä johti ajan myötä myös liiketoiminnallisten www-sovellusten syntyyn. Sähköinen kaupankäynti-, yritysviestintä- ja jalostusketjun hallinta ovat esimerkkejä näistä. (Granlund & Malmi 2004, 28–29.)

Sähköisestä taloushallinnosta on olemassa paljon erilaisia määritelmiä. Lahden ja Salminen (2008, 21) mukaan se määritellään siten, että yritys tehostaa taloushallintoaan tietotekniikkaa ja sovelluksia, Internetiä, itsepalvelua sekä erilaisia sähköisiä palveluja hyödyntämällä.

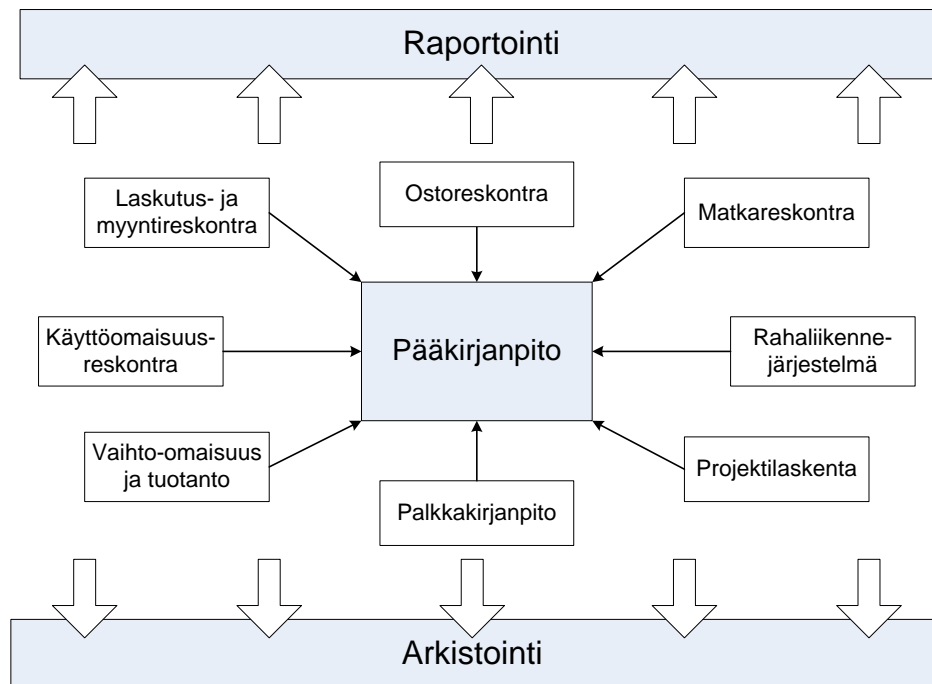
Suomessa käytettyjä sähköisiä palveluita ovat erilaiset pankki- ja vakuutuspalvelut sekä erilaiset julkishallinnon tietopalvelut, kuten Verohallinnon kotisivut. Verkkokaupalla puolestaan tarkoitetaan Internetissä tapahtuvaa tuotteiden ja palveluiden kauppaa, esimerkiksi matkalippujen ostamista. (Lahti & Salminen 2008, 18.)

2.2 Digitaalinen taloushallinto

Digitaalisuudella tarkoitetaan sähköisessä muodossa olevien tiedostojen käsittelyä, siirtämistä ja varastointia sekä esittämistä. Tieto on varastoitu tietokantoihin ja sen rakenne määritellään erilaisilla tietokantaohjelmistoilla, kuten MSSQL tai Oracle. Tietokantojen toiminnan ohjausta suoritetaan erilaisilla tietojärjestelmillä, kuten esimerkiksi Enterprise Resource Planning (ERP). ERP:n tehtävänä on integroida yrityksen kaikki tietovirratt liittyen talouteen, henkilöstöhallintaan, asiakkaisiin ja jalostusketjuun. Sen ytimenä on tietokanta, johon kaikki tarvittavat tiedot syötetään vain kerran. (Granlund & Malmi 2004, 32; Lahti & Salminen 2008, 17.)

Extensible Markup Language (XML) -pohjaisen kuvauskielen avulla on pyritty standardoimaan sähköisesti tapahtuvaa taloudellisen informaation jakelua. Sen ideana on lisätä määrämuotoiseen aineistoon tunnisteita, joiden avulla asiakirjoja pystytään yhdenmukaistamaan. Tämän avulla esimerkiksi kansainvälistä IAS/IFRS -tilinpäätöskäytäntöä noudattavat yritykset ovat pystyneet jakamaan taloudellista informaatiota ja verkkolaskeihin on voitu valmiiksi sisällyttää tiliöintikoodeja (Granlund & Malmi 2004, 46–48.)

Taloushallinto-termi on puolestaan laajempi kokonaisuus ja sillä tarkoitetaan järjestelmää, jolla organisaatio seuraa taloudellisia tapahtumia siten, että ne voidaan raportoida sidosryhmille, joita yrityksen toiminta koskettaa (Lahti & Salminen 2008, 14). Taloushallinnon kokonaiskuva on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Taloushallinto koostuu pääkirjanpidosta, sen esiprosesseista, raportoinnista ja arkistoinnista (Lahti & Salminen 2008, 17)

Kuviosta 2 käy ilmi sähköisen taloushallinnon laajempi kokonaisuus: pääkirjanpito koostuu erillisistä, pienemmistä osakokonaisuuksista, kuten esimerkiksi erilaisista reskontrista ja palkkakirjanpidosta. Se sisältää myös mahdollisuuden sähköiseen raportointiin sekä sähköiseen arkistointiin. Sähköisen raportoinnin avulla pystytään tuottamaan nopeasti lakisääteiset ulkoiset raportit ja sisäistä laskentaa varten tiettyä tarkoitettua kohdealuetta tarkastelevat ad hoc -raportit.

Sähköisen taloushallinnon myötä tositteet sähköistyvät ja niiden käsittely automatisoituu. On muistettava, että automaattikirjaukset aiheuttavat kuitenkin jossain määrin valvontatyön lisäämistä ja se näkyy erityisesti kirjanpidon osatäsmäytysten virheiden seuraamisessa. Väärä tiliöinti aiheuttaa virheen ja se toistuu, kunnes virhe huomataan. Tilitarkastajan näkökulmasta paperimäärä tosin vähenee ja kertynyttä kirjanpitoaineistoa on helpompi säilyttää digitaalisessa muodossa.

Kuten sähköisestä taloushallinnasta myös digitaalisesta taloushallinnasta on olemassa useita erilaisia määritelmiä. Lahden ja Salmisen (2008, 19) mukaan digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon kaikkien tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden au-

tomatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa: kirjanpidon ja sen osaprosessien tapahtumat käsitellään paperittomasti.

Jaatinen (2009) määrittelee puolestaan sähköisen taloushallinnon siten, että verkkolas-kutusta sanotaan sen ytimeksi ja käsite otettiin käyttöön vasta 2000-luvun alussa, korva-ten samalla osittain paperittoman kirjanpidon käsitteen. Hänen mukaansa sähköisen taloushallinnon käsitteitä ei ole tarkasti määritelty, mutta tieto liikkuu digitaalisessa muodossa, joten puhutaan myös digitaalisesta taloushallinnosta. Sähköinen taloushallinto on hänen mukaansa kuitenkin laajempi käsite kuin digitaalinen taloushallinto. (Jaatinen 2009, 113.)

Lahden ja Salmisen (2008, 21) mukaan yhteenvedona voidaan todeta, että digitaalisessa taloushallinnossa:

- Kaikki taloushallinto- ja kirjanpitomateriaali käsitellään sähköisessä muodossa ja tositteet ovat konekielisiä.
- Tietoa siirretään eri osapuolien, järjestelmien ja osaprosessien välillä sähköisesti.
- Yrityksen sisällä ja eri sovellusten välillä tietoa käsitellään sähköisessä muodossa.
- Arkistointi on sähköisessä muodossa.
- Tietoon päästään käsiksi sähköisesti.
- Toistuvat rutiinityövaihteet on automatisoitu.
- Eri järjestelmät yli sidosryhmärajojen on integroitu prosesseihin.

Integroidussa taloushallinnossa pyritään siihen, että lukuja ei tarvitse monta kerta syöttää eri tietokenttiin ja kertyneestä informaatiosta voidaan helposti tuottaa sekä sisäisiä että ulkoisia raportteja. Digitaalisen taloushallinnon etuna on syöttövirheiden vähentyminen automatisoinnin myötä, taloushallinnon prosessien nopeutuminen sekä paperin käytön vähentyminen.

2.3 Sähköinen kirjanpito ja raportointi

Tehtäessä kirjanpitoa kirjaukset muodostuvat sekä suoraan pääkirjanpitoon tehtävistä tositteista että osakirjanpidon tapahtumista. Osakirjanpidolla tarkoitetaan kirjanpitoa,

josta tiedot siirretään pääkirjanpitoon automaattisesti yhdistelminä tai manuaalikirjauksilla. Tietojärjestelmä muodostaa osakirjanpidon, jos siitä siirretään tietoja varsinaiseen kirjanpitojärjestelmään automaattisesti tai tietojärjestelmän tulosteista tallentamalla. (Lahti & Salminen 2008, 128.)

Ennen kuin kirjanpidon tapahtumia aletaan tallentaa, kirjanpidon perustiedot on määriteltävä. Perustietoihin kuuluvat muun muassa yrityksen tilikausi, tililuettelo ja juokseva tositenumerointi. Perustietojen merkitys on siinä, että mikäli jotakin asiaa ei ole seurattu kirjanpidossa, ei siitä ole mahdollista muodostaa raportteja. Pääkirjanpidon automatisointi vaikuttaa täten kriittisesti raporttien valmistusaikatauluihin ja tekee niistä virheettömämpiä. (Lahti & Salminen 2008, 129–130.)

Lahden & Salmen (2008, 136–137) mukaan suurin osa kirjanpidon tapahtumista tallennetaan osakirjanpitojen kautta. Osakirjanpitojen täsmäytys pääkirjanpitoon on erityisten tärkeää, jotta pääkirjanpidon saldojen oikeellisuudesta voidaan varmistua. Täsmäytyksellä tarkoitetaan siis osakirjanpidon ja pääkirjanpidon liiketapahtumien summien vertailua.

Pääkirjanpidon tiedoista yritykset työstävät erilaisia raportteja joko omaan käyttöönsä tai yrityksen sidosryhmiä varten. Tyypillisimpiä raportteja ovat talon sisäiset raportit ja ulkopuolisille sidosryhmille tarkoitetut ulkoiset raportit. Ulkoisten raporttien tarkoituksena on täyttää yrityksen lakisääteiset raportoinnin tarpeet ja näitä ovat muun muassa tuloslaskelma- ja taseraportit. Muita lakisääteisiä raportteja on muun muassa pää- ja päiväkirjaraportit, joissa kirjanpidon tapahtumat ovat tilien tai ajankohdan mukaan järjestettynä. (Lahti & Salminen 2008, 147.)

2.4 Tililuettelo kirjanpidon perustana

Yrityksen kirjanpitoon vaikuttavat kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 (KPL) sekä kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339 (KPA). Kirjanpitolaki edellyttää, että kirjanpitovelvolliset noudattavat hyvää kirjanpilotapaa. Se on yleislaki, joka sisältää perussäännökset kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Kirjanpitolainsäädäntöä valvoo lähtökohtaisesti työ- ja elinkeinoministeriö, jolla on oikeus saada kirjanpitovelvolliselta valvontaa varten tarpeelli-

set tiedot. Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) puolestaan valvoo tilinpäätösten ja toimintakertomusten ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. (Leppiniemi 2011, 48; Tomperi 2011, 7.)

Kirjanpitolautakunta (KILA) on Suomessa keskeisin hyvän kirjanpitotavan tulkitsija ja se voi antaa kirjanpitovelvollisten, elinkeinonharjoittajien, järjestöjen ja viranomaisten hakemuksesta ohjeita ja lausuntoja oikeista kirjaustavoista. Näillä lausunnoilla on vaikutus myös hyvän kirjanpitotavan kehittymiseen. Lisäksi KILA antaa yleisohjeita kirjanpitolain soveltamisesta, jotta käytettävät menettelytavat olisivat yhdenmukaisia ja vastaisivat hyvää kirjanpitotapaa. On myös muistettava, että EU:n direktiivit ja kansainvälinen IFRS-normisto vaikuttavat merkittävästi myös siihen, mitä Suomessa pidetään hyvän kirjanpitotavan mukaisena. (Tomperi 2011, 8.)

Jokaisella kirjanpitovelvollisella on oltava tililuettelo eli tilikartta käytetyistä tileistä. Tililuettelo pyrkii määrittelemään käytettyjen tilien sisällön tilin nimen ja numeron avulla. Tililuetteloja on hyvin paljon erilaisia ja niiden yksityiskohtaisuus riippuu siitä, miten yksityiskohtaista tietoa kirjanpitovelvollinen kirjanpidossaan tarvitsee. Tililuettelon avulla on saatava kuitenkin muodostettua kirjanpitoasetuksen määrittelemä tuloslaskelma ja tase.

KPL 3:1.1:ssä säädetään muun muassa, että tuloslaskelma ja tase kuuluvat tilinpäätökseen. Tämän nojalla KPA 1 lukuun on otettu tuloslaskelmalle ja taseelle erilliset kaavamallit. KPA 1:1 säättää kululajikohtaisen tuloslaskelman. Kirjanpitoasetuksen 1:6:ssä on säädetty yleinen taseen kaava.

Kirjanpitolain 2 luvun 2 § käsittelee kirjanpitotilejä ja tililuetteloa.

Liiketapahtumat merkitään asian mukaan eri kirjanpitotileille. Jokainen tili on pidettävä jatkuvasti sisällöltään samana. Tilin sisältöä voidaan kuitenkin muuttaa toiminnan kehityksen, 2 momentissa tarkoitetun tililuettelon muutoksen tai muun erityisen syyn vuoksi.

Kirjanpitovelvollisella tulee olla kultakin tilikaudelta kirjanpitotileistä selkeä ja riittävästi eritelty luettelo, joka selittää tilien sisällön (tililuettelo).

Kirjanpitolaki ei siis määrää, että kirjanpitovelvollisten pitäisi käyttää kirjanpidossaan standardoitua tilikarttaa, vaikka sen standardointia on yritetty luoda vuosien saatossa useaan otteeseen. Ensimmäisen kerran sitä yritettiin Kirjanpitotoimistojen Liitto ry:n toimesta jo 1970-luvulla, mutta hanke kaatui tietojärjestelmätoimittajien erimielisyyksien vuoksi. Samalla vuosikymmenellä Heikki Sorjonen loi ensimmäisen standardointiehdotuksen ja hänen luomastaan yleistilijärjestelmästä (YTJ) tuli Suomen yleisin käytetty tilikartta. Sen numerointilogiikkaa noudatetaan edelleen nykyisissä tilikartoissa. (Mäkinen & Vuorio 2002, 37; Rastas 2010, 12.)

Lasmak Oy:n toimitusjohtaja Lassi Mäkinen ehdotti vuonna 1997 kirjanpitolakiin koh-
taa tilinpäätöstietojen toimittamistavasta viranomaisille. Hyväksyttävää päätöstä ei kuitenkaan saatu aikaan ja standarditilikartta jäi toteuttamatta. Sen jälkeen 2000-luvun alussa perustettiin työryhmä kehittämään perustililuetteloa Kirjurituote Oy:n luoman tilikartan perusteella. Tämäkin hanke epäonnistui, eivätkä viranomaiset ottaneet tuotetta käyttöönsä. (Mäkinen & Vuorio 2002, 37; Rastas 2010, 12–13.)

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 17.10.1997 tilinpäätössanomatyöryhmän, jonka tehtäviin kuului Tietovirrat yrityksiltä viranomaisille (TYVI) -projektin käynnistäminen. Työryhmä jätti ehdotuksensa 4.1.1999 ja esityksen ideana oli, että tilinpäätösilmoitukset lähetettäisiin vain kerran sähköisessä muodossa, jossa viranomaisraportointia tarvitsevat tahot saisivat tilinpäätöstiedot. Työryhmä ehdotti myös uutta tililuetteloa standardiksi, mutta se jäi hyväksymättä poikkeavan numerointirakenteen vuoksi. (Jaatinen 2009, 33 & 103.)

Tilinpäätössanomatyöryhmän raportissa ehdotettiin muun muassa seuraavien tilinpäätöstietojen sähköistä toimittamista viranomaisille: perustiedot, toimintakertomus, kulu-
lajikohtainen tuloslaskelma, tase, liitetiedot, suurien yhtiöiden osalta rahoituslaskelma, tilintarkastuskertomus, päätös voitonjaosta, Verohallituksen ja Tilastokeskuksen lisätiedot, noteerattujen yhtiöiden osalta julkistettavat tunnusluvut, Tilastokeskuksen lisätiedot (vain Tilastokeskuksen käyttöön) sekä konserniyritysten tase, liitetiedot sekä rahoituslaskelmatiedot. Kullekin näistä työryhmä määritteli tietuekuvauksen ja tuloslaskelma-
ja tasetietojen toimittamiseksi työryhmä laati tililuettelon, jota se suositteli myös käytettäväksi tililuettelostandardina. (Mäkinen 2005.)

Pauli Vahtera pohti Tilisanomissa (2/1999) julkaistussa artikkelissa muun muassa sähköisen tilinpäätösilmoituksen käytännön tekemistä. Hänen mukaansa Tilastokeskuksen, Verohallinnon ja kaupparekisterin on uudistettava tietojärjestelmänsä, TYVI-operaattorien on rakennettava omat järjestelmänsä ja liitettävä ne muihin taloushallinnon järjestelmiin. Yritysten ja etenkin tilitoimistojen on myös päivitettävä järjestelmänsä. Tietojärjestelmätoimittajat joutuvat myös päivittämään järjestelmänsä, on sallittava rinnakkainen mahdollisuus paperiseen tilinpäätökseen, tililuettelot on vähintäänkin täydennettävä ja tilinpäätöskirjaominaisuudet on saatavat kirjanpitojärjestelmiin. Tämän perusteella ei ole mitenkään ihmeellistä, että käytännön sähköinen tilinpäätösilmoituksen tekeminen ei koskaan onnistunut. (Jaatinen 2009, 104.)

Tilien järjestys tililuettelossa määräytyy yleensä tuloslaskelma- ja tasekaavojen mukaan, jolloin se on helppo muistaa. Tilinpäätöksen vertailun varmistamiseksi kirjanpitolaki edellyttää, että tilien sisältöä ei muuteta kesken tilikauden, ellei siihen ole erityisen painavaa syytä. Muutokset pitää kuitenkin ajoittaa tilikauden vaiheeseen tai siten, että jos tilikauden aikana otetaan uusia tilejä käyttöön, tilikaudelle tehtyt kirjaukset oikaistaan. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on annettava tarvittaessa selvitys, jos tilikauden tiedot eivät ole vertailukelpoisia edelliseen tilikauteen verrattuna. (Tomperi 2010, 85–87.)

Björklundin, Jänkälän ja Kaisanlahden (2009, 36) mukaan kirjanpitolautakunta on lausunnossaan 1672/2002 antanut ohjeistuksen tililuettelon sisällöstä. Ohjeet ovat seuraavat:

- KPL 2:2.2 ei velvoita liittämään tililuetteloon tilikohtaisia kirjaus- tai selitysohjeita. Lautakunnan mukaan lainkohdan perustekstissä asetetaan tililuettelolle selkeys- ja erittelykriteerit, mutta tilien sisältöä ei tarvitse selittää.
- Tililuettelon on kuitenkin oltava riittävän laaja ja yksityiskohtainen ja sen tarkkuus on ratkaistava tapauskohtaisesti. Tililuettelo voi sisältää kirjanpidon ulkopuolisia tilejä, ulkopuolisille sidosryhmille tehtävien raporttien ja sisäisen laskentatoimen helpottamiseksi.
- KPL 1:3 vaatii tililuettelolta ainakin senasteista tarkkuutta, että pääkirjatilien saldot voidaan tilinpäätöstä tehdessä siirtää sellaisinaan tulos- ja taselaskelmissa oikeaan vastaavien ja vastattavien eriin.

- KPL ei edellytä tililuettelosta ohjeistusta, erillistä selvitystä tai kirjausohjeita. Tällaiset ohjeet katsotaan tililuetteloa täydentäväksi, mutta ei sitä korvaavaksi informaatioksi.

Arvonlisäveron osalta KILA:n yleisohjeessa 6.5.2008 todetaan, että kaikki liiketapahtumat, jotka vaikuttavat kuukausittain tilitettävän arvonlisäveron määrään, tulee kyetä poimimaan pää- tai osakirjanpidosta. Jos kirjanpitojärjestelmästä pystytään ohjaustietojen avulla erottamaan verokannoittain suoritettavat tai vähennettävät arvonlisäverolliset liiketapahtumat, ei tililuetteloon tarvitse varata omia tilejä eri verokantojen alaisille liiketapahtumille. Jos tällaista mahdollisuutta järjestelemässä ei ole, tulee kirjanpitovelvollisen tililuettelosta löytyä tilitettävän arvonlisäveron määrään vaikuttavat tulo-, meno- ja oikaisutilit. Ne on pidettävä erillään samantyyppisistä, mutta veron määrään vaikuttamattomista tuloista, menoista ja niiden oikaisueristä. (KILA 6.5.2008.)

Tililuetteloon on varattava erikseen tilit suoritettavan arvonlisäveron kirjaamista ja vähentämistä varten. Nämä tilit tililuettelossa ovat suoritettava arvonlisävero, vähennettävä arvonlisävero sekä tilitettävä arvonlisävero. Kauden päättyessä suoritettava ja vähennettävä arvonlisävero tili päätetään tilitettävän veron tilille, joka on saatavaa tai velkaa päätettävien tilien saldojen mukaan. (KILA 6.5.2008.)

Ennakkoperintäasetuksen (1124/1196) 27.1:ssä todetaan, että kirjanpitovelvollisen työnantajan tulee kirjanpitoonsa kirjata ennakonpidätykset ennakonpidätysten tiliä käyttäen. Palkka ja muut kirjaukset on tehtävä siten, että verovirastolle maksettava määrä ja annettavat ilmoitukset on vaikeuksitta todistettavissa. Tämä on luonteeltaan velkatili, johon kirjataan yhtäältä palkoista toimitetut ennakonpidätykset ja toisaalta niiden tilitykset verottajalle. (Björklund ym. 2009, 35–36; EPA 1124/1196.)

Verotili on Verohallinnon ylläpitämä tili, jolle kerätään tiedot seuraavista omaaloitteisista veroista: arvonlisävero, ennakonpidätys, työnantajan sosiaaliturvamaksut, lähdevero, vakuutusmaksuvero ja arpajaisvero. Verotili täsmäytetään kuukausittain ja verovelvollinen voi seurata verotiliään verkkopalvelun kautta. Verotili on sinänsä uusi asia ja se on otettu käyttöön vasta 1.1.2010, joten sille ei välttämättä löydy vastinetta kirjanpidossa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 245.)

Kirjanpitolain 2 luku 8 § puolestaan mahdollistaa koneellisten tietovälineiden hyväksikäytön. Tositteet ja kirjanpitomerkinnät saadaan tehdä koneelliselle tietovälineelle kirjanpitovelvollisen tarvittaessa selväkieliseen kirjalliseen muotoon saatavalla tavalla.

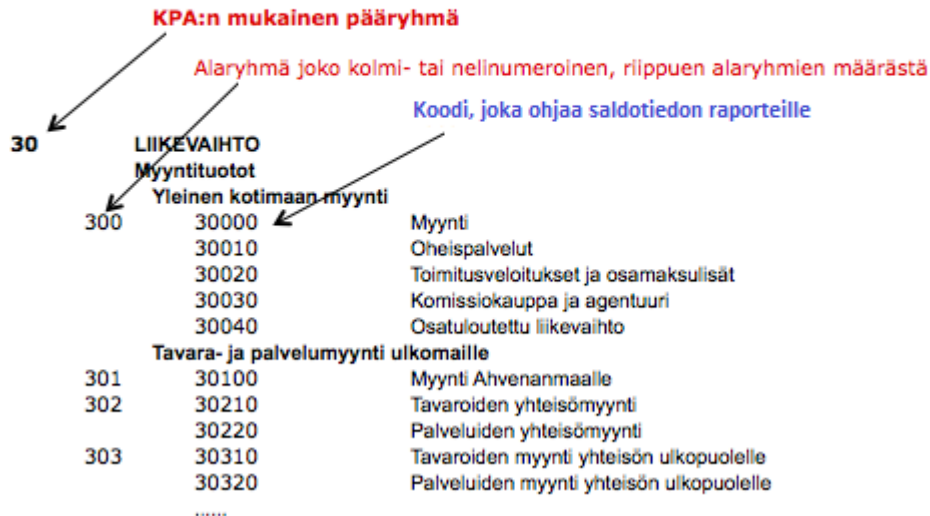
Säännöksen taustalla on, että vanhassa KPL:ssa koneellisten välineiden hyväksikäyttö edellytti erikoisluvan hakemista KILA:lta. Nimikkeellä koneellinen tietoväline tarkoitetaan paperittomassa muodossa olevaa tallennetta, esimerkiksi sähköisiä välineitä, mikrokuvaa, mikrotulostetta tai optista levyä. (Leppiniemi 2006, 59.)

Suomessa eniten käytettyjä perustilikarttoja ovat edellä mainitut Sorjosen yleistilijärjestelmä (YTJ) sekä Kirjuriuotteen perustililuettelo. Perustililuettelon pohjalta on tehty myös useita vapaassa levityksessä olevia tilikarttoja, kuten esimerkiksi Tilit.infon tilijärjestelmä. Ruotsissa on jo käytössä yhteinen tililuettelo Baskontoplan (BAS 2012). Ruotsin lainsäädäntö määrittää myös kirjanpitolain bokföringslagenin kautta pakolliseksi kirjanpidon järjestelmäkuvauksen.

Raportointikoodiston rakenne on tehty kirjanpitoasetuksen yleisien tuloslaskelma- ja tasekaavojen järjestystä noudattaen. Raportointikoodiston koodien perusrakenne on selvitetty kuviossa 3.

Koodien perusrakenne

Koodien rakenteessa on huomioitu sekä pääryhmä että alaryhmä. Jokaisesta varsinaisesta koodista löytyy sekä pääryhmä että alaryhmä. Koodin rakenne mahdollistaa summaukset ylemmille tasoille pelkkien koodienkin perusteella.

Kuvio 3. Raportointikoodiston koodien perusrakenne (Raportointikoodisto 2010c)

Kuviossa 3 kirjanpitoasetuksen mukaiset pääryhmät on merkitty juoksevilla kaksinumeroisella luvulla. Ne alkavat taseen luvusta 10 aineettomat hyödykkeet ja päättyvät taseen osalta lukuun 29 lyhytaikainen vieras pääoma. Tuloslaskelman numerointi alkaa luvusta 30 myyntituotot ja päättyy lukuun 99 tilikauden voitto/tappio. Alaryhmä on puolestaan kolmi- tai nelinumeroinen, riippuen alaryhmien määrästä. Esimerkiksi alaryhmän luku 100 käsittää perustamismenot ja 2800 pääomalainat. Koodit, jotka ohjaavat saldotiedon raporteille, ovat puolestaan neljä – kuusinumeroisia riippuen tilin käyttötarkoituksesta. Suurin osa raportointikoodiston koodeista on kuitenkin viisinumeroisia.

2.5 Kirjanpito verotuksen perustana

Yritystoiminnan verotettavalla tulolla tarkoitetaan veronalaisen tulojen ja vähennyskelpoisten menojen sekä muiden vähennysten erotusta. Laissa elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360 (EVL) on säädetty, mitkä elinkeinotoiminnan tulot ovat veronaisia ja mitkä menot niiden hankkimiseksi ovat vähennyskelpoisia. Tuloverolaki 30.12.1992/1535 (TVL) puolestaan säättää, miten verotettava tulo määräytyy henkilökohtaisten tulojen tulolähteessä. Muita lakeja, jotka vaikuttavat maksettaviin veroihin, ovat muun muassa laki konserniavustuksessa verotuksessa 21.11.1986/825, laki varojen

arvostamisessa verotuksessa 22.12.2005/1142, laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558 (VML) ja laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/1552. (Tomperi 2009, 11.)

Kirjanpito ja verotus on erotettu kirjanpitolain ja elinkeinoverolain avulla toisistaan. Niillä on silti laajat kytkennät toisiinsa. Esimerkiksi kirjanpidon valmistuksen niin sanottu kiinteät menot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia ainoastaan, jos ne on kirjattu kirjanpitoon. Tätä yhteyttä monimutkaistaa lisäksi kansainvälisestä tilinpäätösstandardi IFRS:stä johtunut EVL:n verouudistus. (Kukkonen & Walden 2009, 52.)

EVL 54 § määrittää verotuksen ja kirjanpitosidonnaisuuden yhteyden. Sen mukaan:

Verovelvollisella on oikeus sen mukaan kuin edellä on säädetty jakaa saamansa tuloerä usealle verovuodelle sekä vähentää vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankintameno ja varaukset kuluina vain, mikäli vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpidossa.

Kirjanpidon merkitys on siis erittäin suuri tulojen ja menojen jaksottamisen kannalta. EVL sisältää täydellisen tuloslaskentanormiston verotusta varten, mutta elinkeinotulolähteen tuloslaskenta on vahvasti sidottu kirjanpitoon ja EVL 54 § on tämän kytkennän keskeisin säännös. Pykälän 1 momentti säättää, että verovelvollisella on oikeus jakaa saamansa tuloerä usealle verovuodelle ja vähentää varaukset kuluina vain, mikäli vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpidossa. (Andersson, Ikkala & Penttilä 2009, 700–701.)

Verovelvollisen on myös EVL 54 § 1 momentin mukaan suoritettava ennakoon saadun tuloerän jaksottaminen ja varausten teko kirjanpitoa vastaavalla tavalla. EVL 43.3 § säädetään jälleenhankintavarauksesta ja se voidaan hyväksyä verotuksessa vähennyksenä vain, jos se on merkitty kirjanpitoon. 1 momentti sisältää myös säännöksen vaihto- ja sijoitusomaisuuden hankintamenoista, nekin voidaan vähentää verotuksessa kuluina vain, jos ne on kirjattu kuluina kirjanpitoon. (Andersson ym. 2009, 701–702.)

EVL 54 § mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää vaihto- ja sijoitusomaisuuden kulukirjaukset, jos vastaavat kirjaukset on tehty kirjanpidossa. Elinkeinoyhtymät ilmoittavat tiedot Verohallinnolle lomakkeella 6A. Verotettavaa tuloa laskettaessa voidaan

vähentää muun muassa toimintavaraus, kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus, toimitilan jälleenhankintavaraus ja takuuvaraus ja ne eritellään tuloverotuksessa verolomakkeella 62.

Osaa elinkeinoyhtymän menoista ei saa vähentää vuosikuluina. Näitä ovat esimerkiksi käyttöomaisuuden hankintamenot. Irtaimen käyttöomaisuuden poisto voi näistä olla enintään 25 prosenttia menojäännöksestä. Pienkalustohankintoja voidaan poistaa vuosikuluina yhteensä 2500 euroa. Rakennusten hankintamenot poistetaan myös rakennuskohtaisesti, riippuen niiden käyttötarkoituksesta. Elinkeinoyhtymän korot eivät myöskään ole välttämättä vähennyskelpoisia, jos yhtiömiehen yksityisottoja on rahoitettu yhtiön ottamalla velalla.

Yhteisöt ilmoittavat tilikautensa tuloksen elinkeinotoiminnan veroilmoituksella 6B. Lomakkeen täyttämistä varten kirjanpidon tililuettelossa on yleensä oltava tilit poistoille ja käyttöomaisuuden arvonalentumiselle, käyttöomaisuuden luovutus- ja purkutappiolle sekä vähennyskeltvottomille kuluille.

EVL:n vaikutuksesta kirjanpitoon voidaan yhteenvetona todeta, että kirjanpitolain keskeisin tehtävä on oikean ja riittävän kuvan antaminen yrityksen taloudellisesta asemasta ja kertoa miten tulos on muodostunut. Elinkeinovalain tehtävänä on puolestaan todeta verotettavan tulon laskennan määrittelemine. Kummassakin normistossa pyritään siis nettotuloksen laskemiseen siten, että verotettavan tulon laskennasta veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot ja tuloveroa maksetaan näiden erotuksesta, jos se on positiivinen. Tämän pohjalta on muistettava, että verotettava tulo ei ole aina kirjanpidon tulosta korkeampi, vaan tulos voi myös olla päinvastainen. (Kukkonen & Walden 2009, 52–53.)

Yrityksen tilikausi pohjautuu verovuoteen ja se on yleensä kalenterivuosi. Sille on tyypillistä, että veroja peritään sen aikana sitä mukaa kun verovelvolliselle kertyy tuloja. Jos saman kalenterivuoden aikana päättyy useita tilikausia, ne kaikki lasketaan samaksi verovuodeksi. Ennakkoperintälain 20.12.1996/1118 (EPL) 2 § mukaan ennakkoperintä toimitetaan ennakonpidätyksinä tai ennakonkantona. (Tomperi 2009, 12.)

VML 7 § määrää, että verovelvollisen on verotusta varten ilmoitettava veroviranomaiselle veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoistaan ja veloistaan sekä muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Liikkeenharjoittajien, yhtymien ja yhteisöjen pitää toimittaa nämä tiedot veroilmoituksessa. (Tomperi 2009, 17.)

Tuloverolomakkeessa on eritelty erikseen tuotot elinkeinotoiminnasta, henkilökohtaisesta tulonlähteestä, maataloudesta sekä verovapaat tuotot. Lomakkeeseen on eritelty myös toiminnasta aiheutuneet kulut kategorioiden mukaan. Kirjanpidon tilikartasta on pystyttävä erittelemään, mistä tuotot ja kulut ovat syntyneet.

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan käyttävät elinkeinotoiminnan verotuksen ilmoittamisessa Verohallinnon verolomaketta numero 5. Avoimet ja kommandiittiyhtiöt antavat puolestaan veroilmoituksensa huhtikuun alussa lomakkeella 6A. Osakeyhtiöt ja muut yhteisöt jättävät veroilmoituslomakkeen neljä kuukauden kuluessa tilikauden päättämiskauden lopusta lukien lomakkeella 6B. Lomaketta 62 käytetään lisätietolomakkeena kun halutaan tehdä erottelu varauksista, arvomuutoksista ja kuluvan käyttöomaisuuden poistoista tilikauden aikana. (Tomperi 2009, 17–18).

Kuten aikaisemmin on mainittu, verovuoden verotettava tulo ei kuitenkaan ole sama kuin kirjanpidon tulos johtuen kirjanpitolain ja elinkeinoverolain sääntöjen poikkeavuudesta. EVL sisältää poikkeuksia, jonka vuoksi kaikki kirjanpidon kuluina vähennetyt erät eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia ja niille on kirjanpidossa varattava omat tilinsä.

Verovelvollisen tulonlähteet jaetaan kolmeen eri kategoriaan: elinkeinotoiminnan tulonlähteeseen, maatalouden tulonlähteeseen ja henkilökohtaisten tulojen lähteeseen. Kor komenot sekä myös tappiontasaukset suoritetaan pääsääntöisesti tulonlähteittäin. Näin ollen esimerkiksi maatalouden tappioita ei voi vähentää elinkeinotoiminnan tuloista. (Tomperi 2009, 66.)

Elinkeinotoiminnan tulos saadaan, kun veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset kulut. (Tomperi 2009, 68.)

Verotettava tulo voidaan selvittää tuloslaskelmasta. Kirjanpidon tulosta oikaistaan niillä erillä, joita ei verotuksessa käsitellä samoin kuin tilinpäätöstä laadittaessa. Näitä eriä varten joudutaan tililuetteloon yleensä varaamaan erilliset tilit. Tomperin mukaan (2009, 68) verotettava tulo lasketaan seuraavan laskelman avulla:

+/-	Tuloslaskelman voitto/tappio
+	Tuloverot
+	Kuluiksi kirjatut vähennyskeltottomat menot
-	Tuotoiksi kirjatut verovapaat tulot
+/-	Jaksotuksesta johtuvat erot
+/-	Muut oikaisut
<hr/>	
=	Verovuoden verotettava tulo
-	Vahvistetut tappiot
<hr/>	
=	Lopullinen verotettava tulo

3 Reaaliaikainen talous ja tilinpäätöstietojen tarvitsijat

Reaaliaikaisella taloudella, englanniksi Real-Time Economy (RTE), tarkoitetaan ympäristöä, jossa kaikki organisaatioiden väliset transaktiot on saatettu digitaaliseen muotoon. Yhtenäistä näille on se, että ne ovat automaattisia ja tapahtuvat reaaliaikaisesti, niin liiketoiminnan kuin IT-prosessien näkökulmasta. Esimerkiksi tilaukset, tilauksen vahvistukset, laskut ja maksut liikkuvat järjestelmästä toiseen ilman viiveitä. Reaaliaikainen talous mahdollistaa samalla siirtymisen sähköiseen arkistointiin ja kirjanpitoon sekä automatisoituun taloushallintoon. Suomessa reaaliaikaisen talouden osaamiskeskus toimii Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulussa ja sen tarkoituksena on verkottaa reaaliaikaisen talouden tutkijat, palveluntarjoajat, julkisen sektorin toimijat, media, asiakkaat sekä muut asiasta kiinnostuneet samaan yhteisöön verkkosivuston avulla. (Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu 2012; Tahvanainen, Mäkelä & Saviala 2010, 8.)

Suomessa reaaliaikaisen talouden juuret juontavat juurensa 1980-luvulle, jolloin käyttöön otettiin pankkiviitteet, jotka tehostivat maksuliikennettä ja sen seuranta. Niiden avulla pystyttiin reaaliaikaisesti seuraamaan maksuvirtaa ja saamisia. Pankkiviitteiden ansiosta pankkiala aloitti maksujen automatisoinnin, joiden käyttöönotto alkoi 1990-luvulla. Se mahdollisti samalla myös verkkopankkipalveluiden kehityksen. Seuraava iso kehitysaskel sähköisessä palveluiden kehittämisessä oli verkkolaskutus, jonka käyttö yleistyi 2000-luvulle tultaessa. (Tahvanainen ym. 2010, 6.)

Kehitys tiedonvälitystavoissa ja ohjelmistoteknologioissa on ollut kiivasta viime vuosina. Yksi tiedonvälitysteknologian uusista innovaatioista on niin sanottu Pilvi-palvelu (Cloud Computing). Pilvipalvelun ideana on, että asiakas pystyy Internetin välityksellä ostamaan käyttöönsä tietotekniikkaresursseja, kuten tietoliikenneyhteyden, laskenta- ja tallennuskapasiteettia, sovelluksia ja palveluita, ilman että käyttäjän tarvitsee tietää, missä resurssit sijaitsevat. Kustannussäästöjä syntyy, kun yritys pystyy esimerkiksi vuokraamaan määräaikaista tarvitsemansa ohjelman lisenssin, ilman että sen tarvitsee maksaa vuosikohtaista lisenssimaksua. Myös ohjelmistojen ylläpidosta tai huollosta ei käyttäjän tarvitse huolehtia. Palvelun avulla yritykset pystyvät ulkoistamaan esimerkiksi kirjanpitoaan ja palkanlaskentaansa saaden samalla kustannussäästöjä. Tosin on muistetta-

va, että liiallinen ulkoistaminein tuo omat riskinsä henkilötietosuojan muodossa. (Salo 2010, 16.)

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu käynnisti vuonna 2006 Real-Time Economy - tutkimusohjelman yhdessä palveluyhtiö Tieto Oyj:n kanssa. Tutkimusohjelman tarkoituksena on edistää taloushallinnon prosessien ja palveluiden sähköistämistä ja reaaliaikaistamista sekä tehostaa yritysten tietojärjestelmien integrointia. RTE-tutkimusohjelman kokonaistavoitteena on toimivan tietoyhteiskunnan rakentaminen yritysten ja yhteisöjen digitalisoitumisen kautta. Suomen kannalta tutkimusohjelma on erittäin merkittävä, koska sillä pyritään säilyttämään suomalaisten yritysten kilpailukyky kansainvälisillä markkinoilla tehostamalla koko EU-alueen yritysten liiketoimintaa. (Ahvenniemi 2010a; Tahvanainen ym. 2010, 10.)

Kuviossa 4 on esitetty RTE-ohjelman vaiheet.

Kuvio 4. Real-Time Economy -ohjelman vaiheet (Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu 2012)

RTE-ohjelma koostuu viidestä erillisestä osaprojektista: Euroopan yhtenäisestä maksuliikennealueesta (SEPA), sähköisestä arvoketjun hallinnasta (FVC), reaaliaikaisesta verkkotaloudesta (FIA1&2) sekä pienten ja keskisuurten yritysten taloushallinnon kehittamisestä (SME50). Opinnäytetyön pääaihe raportointikoodisto on yksi FIA-osaprojektin alahankkeista.

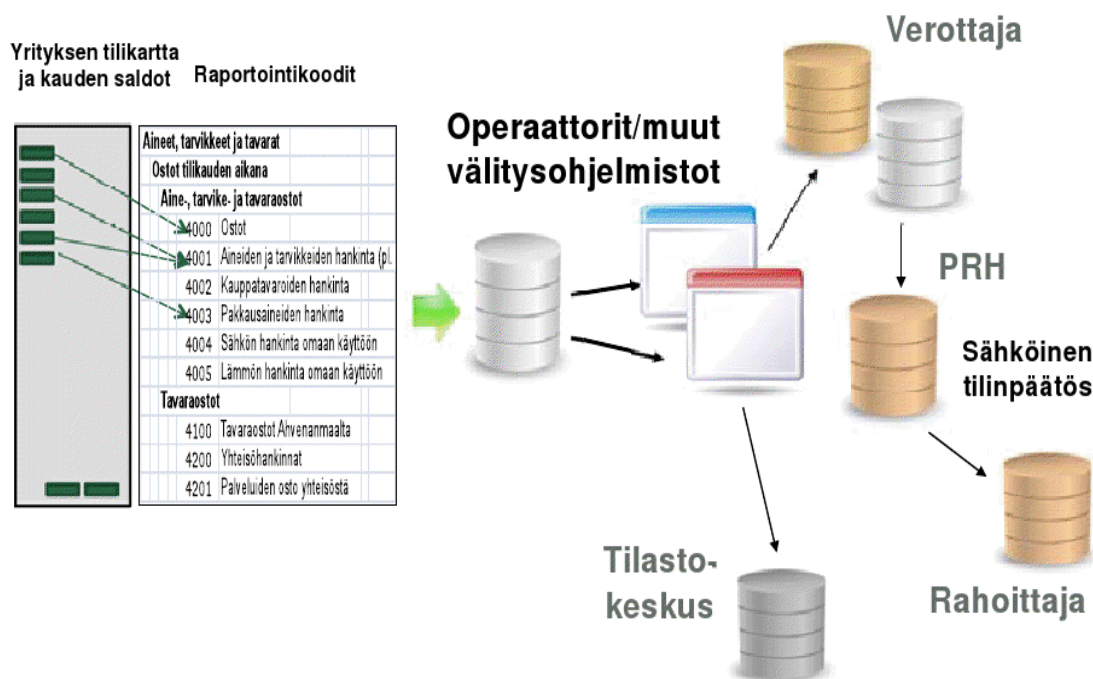
FIA-hanke on jaettu kahteen eri osaan: FIA1-osioon (1.1.2009–30.6.2010) ja FIA2-osioon (1.8.2010–30.12.2011). FIA1-osiossa taloushallintoa pyritään automatisoimaan, mikä tehostaa tuotantoprosesseja, edistää palvelujen tuottamista ja tehostaa työntekijöiden ajankäyttöä. FIA-projektissa sähköinen tiliöintiviite mallinnetaan, jotta ostaja voi automatisoida laskujen käsittelyä. Sähköinen tiliöintiviite mahdollistaa ostolaskujen au-

tomaattisen tiliöinnin sekä kustannuskohtaisen kierrätyksen. Automatisoinnin myötä laskutus nopeutuu, sisäinen laskenta helpottuu, tiliöintivirheet vähenevät ja se säästää käyttäjälleen aikaa ja rahaa. (Tahvanainen ym. 2010, 13–14; Taloushallintoliitto 2009.)

Yksi FIA1-hankkeen osamoduuleista on raportointikoodisto ja sen tarkoituksena on säädellä vain sidosryhmäraportoinnin perusrunkoa, jättäen samalla kirjanpitovelvollisten itsensä päätettäväksi, mitä tililuetteloita he sitä varten käyttävät. Hankkeen päämääränä on luoda helppokäyttöinen ja ajantasainen koodisto, jonka avulla yritykset selviävät pakollisesta viranomaisraportoinnista joustavasti. Pienyritykset voivat käyttää raportointikoodistoa tililuettelona. (Tahvanainen ym. 2010, 12.)

FIA-hankkeen ensimmäisessä osion tarkoituksena on mallintaa raportointikoodisto suomalaisten yritysten käytettäväksi ja selvittää sen hyötyvaikutukset viranomaisraportoinnissa. Liiketoimintaa harjoittavat yritykset ovat viranomaisille raportointivastuussa toiminnastaan. Yleisimpiä viranomaisraportoinnin tarvitsijoita ovat Verohallinto, kaupparekisteri, Tilastokeskus sekä yrityksen toimintaan osallistuneet rahoittajat. Raporttien laatiminen on usein työlästä ja aikaa vievää toimintaa ja usein tieto joudutaan toimittamaan hieman eri muodossa eri viranomaistahoille. Raportointikoodiston avulla viranomaisraportointi automatisoituu. (Tahvanainen ym. 2010, 15–16.)

Kuviossa 5 on esitetty yrityksen raportoinnin tavoitetila raportointikoodistoa käytettäessä.

Kuvio 5. Yrityksen raportoinnin tavoitetila (Raportointikoodisto 2010b, 14)

Yrityksen käyttämän tilikartan saldot summataan raportointikoodiston riveille. Yritykset voivat koodiston avulla lähettää sähköisen raportin TYVI-operaattorien tai muiden välitysohjelmistojen raportointikanavaa pitkin omia järjestelmiään käyttäen. Yritysten ei tämän ansiosta tarvitse lähettää erillisiä raportteja jokaiselle vastaanottajalle heidän vaatimustensa mukaan. Tiedot lähetetään Tilastokeskukselle ja Verohallinnolle. Jälkimmäisen kautta myös Patentti- ja rekisterihallitus sekä rahoittajat saavat tarvitsemansa tiedot. Raporttien vastaanottajat purkavat koodiston mukaisen tiedon omiin järjestelmiinsä, koska koodit sisältävät standardoidut tiedot. (Tahvanainen ym. 2010, 18–19.)

FIA2-osiossa puolestaan jatketaan taloushallintoketjun sähköistämistä ja automatisointia sekä raportointikäytäntöjen yhtenäistämistyötä. Raportointikoodiston osalta FIA2-osioista jatketaan myös sen pilotointia ja käyttöönoton tukemista. Raportoinnin standardityötä laajennetaan sähköisen tilinpäätöksen tietosisällön osalta sekä palkkahallinnolle kehitetään oma palkkakoodisto. Raportointikäytäntöjen lisäksi FIA2-osiossa pyritään löytämään automatisoinnin mahdollistavien ratkaisuja verkkolaskutuksen ja saneliikenteen edistämistyöhön. (Taloushallintoliitto 2009.)

Mirjami Laitisen (2010) mukaan raportointikoodisto mahdollistaa rationaalisen tiedon keräämisen ja tarkoituksena on kerätä vain niitä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ja tarpeellisia. Raportointikoodisto on vaivaton standardi niin tiedon luovuttajalle kuin myös käyttäjälle ja se mahdollistaa työn- ja ajansäästöjä sekä tehostaa virheettömyyttä. Ennen raportointikoodiston käyttöönottoa tilanne on se, että raportit tuotetaan erikseen, vaikka kaikki informaatio kertyy tilikauden aikana, sitä ei voida hyödyntää täysmääräisesti. Raportointikoodiston kautta tätä päästään yksinkertaistamaan ja kirjanpidon tililuettelo laajennetaan raportoitavilla erillä. Koodistot on tehty valmiiksi viranomaisraportteja varten ja ne syntyvät automaattisesti kirjanpidon ohessa ilman erillistä vaivannäköä. (Laitinen 2010.)

Nykyisin tilinpäätöstiedot kulkevat Verohallinnon kautta Patentti- ja rekisterihallitukselle. Raportointikoodiston avulla tiedot saadaan menemään vaivattomasti suoraan kaikille tarpeellisille tahoille. Nykyinen manuaalinen tapa syöttää tietoja mahdollistaa syöttövirheiden tekemisen, jotka vähentyvät raportointikoodiston automatisoinnin myötä. Raportointikoodiston toinen hyvä puoli on siinä, että raportoinnissa voidaan tarvittaessa mennä pitkälle yksityiskohtiin ja julkisen tiedon määrä lisääntyy merkittävässä asioissa. (Laitinen 2010.)

3.1 Verohallinnon tarvitsemat tilinpäätöstiedot

Verohallintoa kiinnostaa yritystoimintaa harjoittavien tahojen osalta muun muassa tuloverotus ja ennakkoverojen ilmoittaminen, kausiveroilmoitukset arvonlisäverosta sekä palkanmaksutiedoista, työnantajien vuosi-ilmoitus sekä tiedot yrityksen mahdollisesta kansainvälisestä liiketoiminnasta. Myös tiedot yrityksen elinkaaresta, esimerkiksi yrityksen toiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta pitää toimittaa Verohallinnolle. Tiedot verotettavan tulon laskemista varten Verohallinto kerää erilaisten lomakkeiden muodossa, jotka voidaan palauttaa joko paperisessa tai sähköisessä muodossa.

Verohallinnon näkökulmasta ollaan siinä vaiheessa, että raportointikoodisto on käyttövalmis heidän osaltaan. On kuitenkin huomioitava, että verolainsäädäntöön saattaa tulla muutoksia, mitkä vaikuttavat raportointiin ja vaatii näin etukäteen valmistumista muutoksiin. Pitää myös muistaa, että koodiston käyttäminen on yrityksille vapaaehtoista ja muut tilinpäätöstävät kelpaavat myös Verohallinnolle. (Laitinen 2010.)

Laitisen mukaan raportointikoodiston avulla julkishallinto sähköistää arvoketjuaan ja sen myötä raportointi automatisoituu, eikä ylimääräistä työtä synny. Yrity maailma hyötyy hallinnon taakan keventymisestä, mikä mahdollistaa resurssien käytön tärkeimpiin kohteisiin. Automaatio pystyy syntymään ainoastaan, jos kaikki noudattavat standardeja. Rakenteiden pitää olla kunnossa ja yhtenä Verohallinnon haasteena on saada ne käytännössä toimimaan luotettavasti. (Laitinen 2010.)

Opinnäytetyötä kirjoitettaessa raportointikoodistoon on tehty valmiiksi verolomakkeet 6B, 62, 7A ja 12A. 6B-lomake on elinkeinotoiminnan yhteisöveroilmoituslomake, jota käyttävät muun muassa osakeyhtiöt ja osuuskunnat. Lomakkeella 62 ilmoitetaan puolestaan erittely varauksista, arvonmuutoksista ja kuluvan käyttöomaisuuden poistoista. Lomake 7A kuuluu tuloverolainsäädännön alaisuuteen ja sillä eritellään yhteisön henkilökohtaisen tulonlähteen tulos. Lomakkeella 12A selvitetään kyseessä olevan verovuoden verotuksessa vähentämättä jätetyt poistot.

Yritysverotuksen kannalta tärkein lomake on yhteisöverolomake 6B.

mintakertomus ja annettava se rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukselle. Osa tilinpäätöksestä siirtyy rekisteriviranomaiselle Verohallinnon toimesta. Verovuodesta 2008 alkaen Verohallinto on siirtänyt sähköisesti kaupparekisteriin tuloslaskelman ja taseen, tiedot tilintarkastuksen toimittamisesta, tiedot tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä mahdollisen toimintakertomuksen. Kirjanpitovelvollinen joutui puolestaan toimittamaan kaupparekisteriin liitetiedot, konsernitalinpäätöstiedot, yhtiökokouksen voiton tai tappion jakotavan käsittelyn sekä tilintarkastuskertomuksen. Verovuodesta 2011 alkaen Verohallinto toimittaa kaikki kaupparekisterin tarvitsemat tiedot rekisteriin. Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä on myös valvoa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. (Leppiniemi 2011, 66–67.)

Tilinpäätöstiedot annetaan PRH:lle liitetiedostoina sähköisen ilmoittamisen yhteydessä. PRH:n kannalta liitetiedostot kannattaa nimetä hyvin, jotta ne voidaan helposti erottaa muusta aineistosta. Tilinpäätöstiedot voidaan ilmoittaa myös paperisena versiona ja veroilmoituksen liitteeksi annetaan lomake 63 (tilinpäätöstiedot Verohallinnolle ja kaupparekisteriin), johon tilinpäätöstiedot nidotaan. Lomake 63 mahdollistaa tilinpäätöstietojen automaattisen tunnistamisen ja nimeämisen sekä parantaa PRH:n tiedon- saantia. (Hakonen 2012.)

Tilinpäätöksen on KPL 3:6 :n mukaan oltava valmiina neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös on rekisteröitävä kaupparekisteriin viimeistään kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. PRH:n kannalta ongelmaksi muodostuvat poikkeavat aikataulut veroilmoituksen ja tilinpäätöksen rekisteröinnin suhteen. Esimerkiksi yrityksellä voi tietojen luovutushetkellä olla valmiina allekirjoitettu tilinpäätös, mutta yhtiökokous ei ole vielä pidetty tai tilintarkastusta ei ole suoritettu. Tämä vaatii myöhemmin täydentämistoimenpiteitä. Nykyään täydennykset toimitetaan kaupparekisteriin Verohallinnon kautta. (Hakonen 2012.)

3.3 Tilastokeskuksen tarvitsemat tilinpäätöstiedot

Tilinpäätöksen osalta Tilastokeskuksen tarpeena ovat erillisraportit ja se kerää yrityksiltä tietoja kirjanpidosta sekä tietoja sen ulkopuolelle jäävistä osista. Kirjanpidon kannalta merkittävimpiä tietoja ovat rakennetilastot ja ongelmaksi muodostuu usein se, että ne

poikkeavat muista viranomaisraporttien tiedoista. Tilinpäätöskaavoja yksityiskohtaisemmin pitää esittää muun muassa tiedot liikevaihdosta, viennistä ja tuonnista, aineista, tavaroista ja tarvikkeista, energiatuotteista, henkilöstökuluista, vuokrista, ulkopuolisista palveluista sekä muutoksista käyttöomaisuudessa. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 36.)

Nykyisin tiedot toimitetaan Tilastokeskukselle edellä mainituista asioista yritysten tilinpäätöstiedusteluna (TILKES) erillisellä tilastoliitelomakkeella ja tietoja käytetään tilinpäätös- ja rakennetilastojen laadintaa varten. Kaupan ja muiden toimialojen tilastoliitelomake on liitteenä 2. Tiedustelun piiriin kuuluvat kaikki yritykset, joissa työskentelee yli 50 henkilöä, sekä satunnaisotannalla valitut yritykset, jotka työllistävät 10–50 työntekijää. Raportointikoodiston Excel-taulukosta löytyy omalta välilehdeltä yhteenveto myynnin toimialakoodista, joita tarvitaan Tilastokeskuksen suhdannetilastoilmoitusta varten. Toimialakoodit on lisätty raportointikoodistoon vuoden 2012 päivityksen yhteydessä. (Tilastokeskus 2012.)

Raportointikoodiston Excel-taulukosta löytyy omalta välilehdeltä myynnin toimialakoodit. Niissä on eroteltu yleinen kotimaan myynti, tavara- ja palvelumyynti ulkomaille, kotimaan arvonlisäveroton myynti, käytettyjen tavara ja taide-, keräily- ja antiikkiesineiden myynti, arvopaperien ja kiinteistöjen myynti. Lisäksi löytyvät myynnin oikaisuerät kotimaan, yhteisömyynnin ja yhteisön ulkopuolelle myynnin suhteen. Jokaiselle toimialalle löytyy raportointikoodistosta omat toimialakoodinsa. Esimerkiksi tukkukaupan 0-verokannan myynti kotimaan arvonlisäverottomasta myynnistä on 304000, vastaava summausrivi on majoitustoiminnan osalta 304005.

Suhdannetilastoilmoituksella Tilastokeskus kerää tietoja myös maantieteellisellä tarkkuudella. Yritykset joutuvat ilmoittamaan myynnit kotimaahan, EU-maihin ja EU:n ulkopuolelle. Tilastokeskus on myös esimerkiksi kiinnostunut yrityksen eri markkina-alueiden ostoista ja myynneistä, kansainvälisestä hintavertailusta palveluiden osalta tai se haluaa tietää yrityksen luottokantatiedot. Tietojen keruumenetelmät, niiden salassapito- ja julkisuus-säännökset pohjautuvat tilastolakiin 23.4.2004/280.

Mäkisen (2010a) mukaan yhteistyö eri raporttien tuottajien ja saajien kanssa on paljastanut, miten vähän vastapuolen tarpeista oikeastaan tiedetään. Tämä on johtanut tilan-

teeseen, jossa samalla kun raportointikoodistoa on luotu, on saatu informaatiota, mitä tietoja sitä varten oikeastaan tarvitaan. Esimerkiksi jos jokin koodi on hankala, raportointikoodistosta löytyy viitteitä Tilastokeskuksen raporttiin, mikä antaa ohjeita veroilmoituksen täyttämiseen ja kirjanpidon tekemiseen. Tilastokeskuksen näkökulmasta raportin käyttäjä saa täsmällisempää tietoa nopeammin, koska kaikki tieto voidaan jakaa sähköisesti nopeasti kaikille tarvitseville tahoille. Jo pelkästään raportointikoodiston olemassa olo vaikuttaa siihen, että tietosisältö on yhtenevä. (Mäkinen 2010a.)

3.4 Rahoittajien tarvitsemat tilinpäätöstiedot

Rahoittajat ovat kiinnostuneet erilaisten yritysten toiminnan tilasta, koska ne pyrkivät tekemään niihin sijoituksia. Rahoittajat saavat tilinpäätöstiedot Patentti- ja rekisterihallituksen kautta. Kirjanpitoasetuksen toinen luku säätelee, mitä tietoja yrityksen rahoituslaskelmassa ja sen liitetiedoissa on kerrottava. Rahoituslaskelmasta on selvittävä muun muassa liiketoiminnan rahavirrat, investointien rahavirrat sekä rahoituksen rahavirrat.

Suurin osa yksityisistä piensijoittajista on kiinnostunut yrityksen jakokelpoisista varoista ja informaatio siitä saadaan tilinpäätöksestä. Osakeyhtiön yhtiökokouksessa päätetään, miten osinkoja yrityksen varoista maksetaan. Tilinpäätösanalyysin informaatiossa pyritään siis arvioimaan tuloksen ja riskien välistä suhdetta. Toisaalta institutionaaliset ja suursijoittajat voivat olla myös kiinnostuneita yrityksen investointipolitiikasta ja sen päätösvallassa. Tällöin kiinnostuksen kohde on enemmän suoritusperusteinen tase ja maksuperusteinen kassavirtalaskelma. (Dinkov 2008, 11-12.)

Rahoittajien tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa kahteen erilliseen osaan. Rahoittajia kiinnostavat toimenpiteet ennen luotonannon myöntämistä sekä luottoajan aikana. Näistä jälkimmäinen vaatii yleensä syvempää analysointia. Tilinpäätösanalyysissä merkittäväksi tulevat seuraavat kohdat: luottopäätöksen on perustuttava luottoanalyysiin ja yrityksen taloudellinen tila pitää saada selvitettyä ainakin kolmelta viimeiseltä vuodelta. Lisäksi tarvitaan tiedot viimeisen tilinpäätöksen jälkeiseltä ajalta sekä ennuste asiakkaan taloudellisen tilan kehittymisestä. Tärkeä työkalu näiden määrittelemiseen on kassavirta-analyysi. (Dinkov 2008, 12–13.)

Pankit ja muut rahoittajat voivat halutessaan myös pyytää tilinpäätökseen liittyvää talousinformaatiota suoraan yrityksestä. Näin menetellään, koska liitetiedot eivät välttämättä anna riittävää kuvaa yrityksen taloudellisesta tilasta. Näissä informaation jakamisneuvotteluissa pankkien ja yritysten välillä neuvotteluvoima on enemmän pankkien puolella, koska jos yritys ei toimita sille haluttua informaatiota, voi pankki helposti hylätä yrityksen luottohakemuksen. Pankit käyttävät usein informaation saamiseksi tilinpäätöksen lisätietolomaketta S1, johon täydennetään liitetietoja syventävää informaatiota esimerkiksi omistajista, palkoista ja voitonjaosta. (Dinkov 2012.)

4 Raportointikoodiston kehitysvaiheet ja organisaatio

Tekes-rahoitteinen FIA-hanke pyrkii prosessien kehittämiseen ja reaaliaikaistamiseen. Osana tätä projektia on raportointikoodisto, jonka tarkoituksena on sähköisen viranomaisraportoinnin helpottaminen. Raportoinnin kehittämiseen liittyvässä hankkeessa ovat mukana kaikki keskeiset viranomaistahot, joille yritykset toiminnastaan raportoivat. Vuonna 2009 EU-tasolla pyrittiin löytämään toimenpiteitä, mitkä keventäisivät hallinnollista taakkaa. Ehdotettiin, että direkttiivien avulla pystyttäisiin luopumaan mikroyritysten pakollisesta tilinpäätösten laatimisesta ja asia jätettäisiin jäsenvaltioiden oman päätösvallan alaisiksi. FIA-projektissa kysymys ei kuitenkaan ole tästä, vaan se pyrkii hallinnollisen taakan keventämiseen päinvastaisista lähtökohdista eli kehittämällä talousinformaation infrastruktuuria. Raportointikoodisto esitettiin ensimmäisen kerran julkisesti Taloushallintoliiton Tili- ja veropäivillä 18.–19.1.2010. (Ahvenniemi 2009.)

Raportointikoodiston taustalla on tarve löytää yhtenäinen tapa toimittaa viranomaisraportointi sähköisellä tavalla. Standardoidun tilikartan avulla kirjanpidon kustannukset alentuvat olennaisesti, kun yhteinen tilikartta otetaan käyttöön. Sen myötä myös laskentatoimen ja taloushallinnon tietojärjestelmien perusrakenne järkeistyy. Esimerkiksi tilitoimistoissa työskentelee lukuisia kirjanpitäjiä ja he hoitavat useiden kymmenien yritysten kirjanpitoa. Kun tilikartta standardoidaan, kirjanpityö tulee tasaisemmaksi, kun kaikki kirjanpitäjät käyttävät samoja tilejä ja kirjausohjeita. Myös uusien työntekijöiden perehdyttäminen helpottuu ja tietojärjestelmämäärittäksiä ei tarvitse uudestaan tehdä. (Mäkinen 2000.)

Viranomaistietojen yhdenmukaistaminen vähentää myös valtion kustannuksia ja yhteiskunnalle suurin hyöty kustannusten alentumisen lisäksi on tilinpäätöstietojen luetettavuuden paraneminen. Vakiomuotoinen luokitusjärjestelmä, tasokkaat kirjausohjeet ja yhtenäiset kirjaustavat parantavat tiedon tasoa ja pienentävät myös esimerkiksi lomaketietojen tarkastamisen määrää. (Mäkinen 2000.)

Raportointikoodisto muodostaa myös aidon kivijalan sähköisen automatisoinnin jatkokehitykselle. Opinnäytetyötä kirjoitettaessa valmiina on jo tilinpäätöksen runko eli tu-

loslaskelma ja taseen tiedot. Seuraavana kehitysvaiheena on lisätä liitetietoja ja tase-
erittelyjä täydellisen sähköisen tilinpäätöksen saavuttamiseksi. (Mäkinen 2010a.)

Raportointikoodisto on edennyt siihen vaiheeseen, että siihen pystytään jo syöttämään
tuloslaskelman ja taseen tiedot osakeyhtiön, osuuskunnan, kommandiittiyhtiön, avoi-
men yhtiön ja toiminimen osalta. Raportointikoodiston käyttöönotto on aloitettu vuo-
den 2011 syksyn aikana siten, että tilikarttojen siirtämistä on testattu raportointikoodis-
toon ja operaattoritoiminnot on myös tarkistettu Tilastokeskuksen ja edellä mainittujen
veroilmoitusten osalta. Ensimmäinen virallinen tilinpäätös raportointikoodiston avulla
on suunniteltu tehtäväksi vuoden 2011 tilikauden tietojen perusteella vuonna 2012.
(Mäkinen 2010a.)

4.1 Perinteiset käytössä olevat perustililuettelot

Raportointikoodiston tililuettelon järjestys pohjautuu aikaisemmin kehitettyyn perustili-
luetteloon, minkä tilirakenne puolestaan on hyvin samanlainen YTJ-tilikartan kanssa.
Niin YTJ-tilikartta, perustililuettelo kuin raportointikoodisto on rakennettu KPA:n ylei-
siä tuloslaskelma- ja tasekaavoja noudattaen.

4.1.1 Sorjosen YTJ-tilikartta

Suomen ensimmäisen yhteisen käytetyn YTJ-tilikartan työstäminen aloitettiin Kirjanpi-
totoimistojen Liitto ry:n toimeksiannosta jo vuonna 1978, ja se perustui Heikki Sorjo-
sen vuoden 1974 kirjanpituudistuksen jälkeen tehtyyn tilikarttaan. Vuosien varrella se
yleistyi Suomessa yleisimmäksi käytetyksi standardiksi. Sen perustili-alatili rakennetta
voitiin käyttää muun muassa siten, että alatilit tarjosivat yritys- ja toimialakohtaisien
variaatioiden mahdollisuuden samalla kun perustilit toimivat kirjanpitoasetuksen ja vi-
ranomaisilmoitusten yhtenäistävänä rakenteena. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 11.)

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 17.5.1999 työryhmän, jonka tarkoituksena oli
viimeistellä Tilinpäätössanomaryhmän työstämä yhteinen lomakkeisto tilinpäätösilmoi-
tukselle. Työryhmä luovutti 30.9.1999 ehdotuksensa kauppa- ja teollisuusministeriölle
ja siinä pyrittiin yhdenmukaistamaan verotuksen ja tilastoinnin edellyttämät tulolas-

kelma- ja tasetiedot. Tätä aikaisemmin Verohallitus ja Tilastokeskus olivat käyttäneet omia lomakkeitaan. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 13.)

Ehdotuksen myötä Verohallitus otti käyttöönsä Tilinpäätössanomaryhmän esittämät tase- ja tuloslaskelmakoodit paperilomakemuodossa. Tilinpäätössanomaryhmän ehdotamasta ”valtion tilikartasta” kuitenkin luovuttiin. Tämän taustalla on KPA:n mahdollisuudet laatia tase kuudella ja tuloslaskelma neljällä eri tavalla ja tämä muodostaa ongelman kirjanpitovelvolliselle tilinpäätöslomakkeiden muodossa. Asetuksen mukainen virallinen tase ja tuloslaskelma eivät kelpaa verotuksen ja tilastoinnin samanaikaiseen tekemiseen. Ongelmaksi muodostuivat lisäksi tilit raha- ja pankkisaamisista, omasta pääomasta ja lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta eikä viranomaistilinpäätöksessä voida esittää kaavoista poikkeavia nimikkeitä vaan ne on ”ujutettu” mukaan koodistoihin. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 13–14.)

Sorjosen tekemässä tilikartassa on pitkälti huomioitu kirjanpidon rakenteeseen vaikuttavat ulkoiset tekijät. Huomioon on otettu kirjanpitolaki ja -asetus, KILA:n yleisohjeet, hyvä kirjanpitolapa, yhteisö- ja yhtymälainsäädäntö, verotuksen eri muodot sekä ennakonperinnän että Tilastokeskuksen tarpeet. YTJ-tilikartan ohjeistuskirjan sivulla 33 on kirjoitettu luku veroilmoituksen tulevaisuudesta, jossa todetaan muun muassa, että ”jotta Verohallinnon vaatimukset voitaisiin ottaa huomioon, tulisi lomakkeiden tai ainakin niiden tietosisällön olla valmiina verovelvollisen kirjanpitojärjestelmässä ennen vero vuoden alkua. Tulevaisuuden näkymä on, että verotiedot siirretään sähköisesti Verohallinnon tietojärjestelmään.” YTJ-tilikartan rivikoodissa tämä on huomioitu siten, että rivikoodissa on Verohallituksen käyttöönottamat tilinpäätössanomakoodit mukana ja käsittelyohjeet noudattavat Verohallituksen antamia ohjeita. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 33–34.)

Tilinpäätössanomaryhmän raportissa vuodelta 1999 on määritelty rivikoodit, joiden avulla tilinpäätöstiedot voidaan lähettää viranomaisille yhtenäisesti. Tilastokeskuksen lomakkeisiin näitä rivikodeja ei kuitenkaan vielä tuolloin ollut kirjattu. YTJ-tilikartassa tämä on huomioitu siten, että se sisälsi teollisuuden rakennetilaston tietosisällössään. Lisäksi maantieteelliset näkökulmat on otettu huomioon. YTJ-tilikartan avulla nume-

raaliset tiedot voidaan johtaa kirjanpidon tileiltä tilastolomakkeille. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 37–38.)

Tilien nimien, järjestyksen, luokittelun ja rinnakkaiskytkentöjen helpottamiseksi YTJ-tilikartta on jaoteltu luokkajaon, ryhmäjaon sekä perustili-alatili jaon mukaan. Luokkajako selkeyttää taseen aktiivoja ja passiivoja sekä tuloslaskelman portaisiin perustuvan luokkajaon. YTJ-tilikartassa on käytetty yhdeksään osaan jakaantuvaa luokkajakoja ja osittain samaa tapaa on käytetty myös perustililuettelon ja raportointikoodiston osalta. YTJ-tilikartan, perustililuettelon ja raportointikoodiston luokkajaosta kerrotaan tarkemmin luvussa 6.1.

YTJ-tilikartassa tilit on myös jaoteltu kahden eri ryhmäjaon perusteella. Ryhmän yksi tilijaon mukaan pystytään tekemään tilinpäätöskaavojen mukaiset tuloslaskelman ja taseen ohjauskoodit. Ryhmän kaksi tilijaon mukaan pystytään täyttämään viranomaisilmoitusten tuloslaskelman ja taseen veroilmoituslomakkeet 60, 61A ja 61B. Kyseisiä verolomakkeita ei enää nykyisin käytetä, mutta niiden pohjana olevaa ryhmäjaottelua on myöhemmin käytetty hyväksi tehtäessä raportointikoodiston summausrivejä. Perustili-alatilijaottelua käytetään puolestaan silloin, kun kirjanpidosta ei haluta tarkemmin eriteltäviä tietoja mutta jaottelun ero on ainoastaan muodollinen. Rinnakkaiskytkennöillä tarkoitetaan eri ryhmissä olevien tilien yhteenkuuluvuutta, esimerkiksi tili 30 Myynti kotimaa ja tili 3001 Myynti alv 22 % (nykyisin 23 %). YTJ sisältää yhteensä noin 600 erilaista perustiliä sekä lukuisan määrän alatilimahdollisuuksia.

4.1.2 Kirjuriuote Oy:n perustililuettelo

Kirjuriuote Oy:n perustililuettelo on 11.4.2001 julkaistu tililuettelo ja siihen on sisällytetty tunnusjärjestelmän avulla tilinpäätöksen liite- ja lisätietomahdollisuuden viranomaisraportointia varten. Kuten YTJ-tilikartassa, myös perustililuettelossa on käytetty pohjana tilinpäätössanomatyöryhmän loppuraportissa esitettyjä rivikoodeja eli tunnusjärjestelmää. Perustililuettelon tiliryhmätunnisteet on muodostettu kolmesta numerosta ja lisämerkistä ja tilitunnisteen numero vastaa tiliryhmän ensimmäisen tilin kolmea ensimmäistä numeroa. (Kirjuriuote Oy 2001.)

Kirjuri Oy:n (2001) mukaan perustililuettelossa tiliryhmätunnisteiden lisämerkit ovat seuraavat:

- 1 = Pääryhmä, esimerkiksi 400, 1 materiaalit ja palvelut.
- 2 = Alaryhmä 1, esimerkiksi 400, 2 aineet, tarvikkeet ja tavarat.
- 3 = Alaryhmä 2, esimerkiksi 400, 3 ostot tilikauden aikana.
- 4 = Alaryhmä 3, esimerkiksi 400, 4 aine-, tarvike- ja tavaraostot.
- 5 = Lyhyen perustililuettelon tili, 400 ostot.
- 6 = Perustililuettelon tili, 4000 ostot.
- 7 = Vapaa, -.
- 8 = Summataso, esimerkiksi 199, 8 vaihtuvat vastaavat yhteensä.
- 9 = Summataso, esimerkiksi 199, 9 vastattavaa yhteensä.

Perustililuettelon tavoitteeksi asetettiin, että sillä voidaan toteuttaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta muun muassa seuraavia kohtia: tililuettelosta voidaan laatia automaattisesti juokseva kirjanpito ja automaattinen tilinpäätös tuloslaskelman, taseen, osan liitetiedoista ja rahoituslaskelman osalta. Tililuettelon avulla voidaan täyttää sähköisesti Verohallinnon ja Tilastokeskuksen lomakkeita sekä tililuettelon tulee mahdollistaa Patentti- ja rekisterihallitukseen lähetettävien tilinpäätöstietojen sähköinen toimittaminen. Tilinpäätöstietojen lisäksi tililuettelon avulla on voitava laatia automaattisesti arvonlisävero-, työnantaja- ja muut verovalvontaa varten tehtävät ilmoitukset. Edellä mainittuja kohtia käytettiin myöhemmin hyödyksi suunniteltaessa raportointikoodiston rakennetta viranomaisraportoinnin näkökulmasta. (Kirjuri Oy 2001.)

4.2 Raportointikoodistohanke

Raportointikoodiston historia alkaa aikaisemmin mainitusta 1990-luvun tiedot yrityksiltä viranomaisille (TYVI) -projektista, minkä tarkoituksena oli tuottaa tietoa raporttien muodossa yrityksiltä viranomaisille. Nykyisin on jo mahdollista hankkia yrityksen tiedot sähköisesti verkon kautta ja esimerkiksi toiminimen pystyy perustamaan Internetissä myös sähköisesti. Tavoitteena kirjanpitomaailmassa on päästä sellaiseen automaatioon, missä palveluiden ja tavaroiden tilauksessa laskujen myötä kirjanpito saataisiin pelaa-

maan automaattisesti, eikä raportointiin tarvitse nähdä ylimääräistä vaivaa. (Laitinen 2010.)

Juha Ahvenniemien (2010b) mukaan raportointikoodistosta on kyse standardoinnista, joka toimii talousinformaation kerääjänä, lajittelijana ja välittäjänä. Raportointikoodiston hyödyllisyys tulee esille erityisesti kirjanpidossa ja siihen liittyvistä raporttien välittämistä ja hyväksikäytöstä sähköisessä tiedostomuodossa. Raportointikoodisto on osa FIA-hanketta ja sen on käyttäjälleen täysin maksuton. (Ahvenniemi 2010b.)

Bo Haraldin (2010) mukaan raportointikoodistoa pidetään tällä hetkellä tärkeänä asiana Euroopassa, koska väestö ikääntyy ja sen myötä työmarkkinoilla on vähemmän työntekijöitä ja enemmän eläkeläisiä. Kilpailukyvyyn edistämisen vuoksi on tehtävä innovaatioita: Euroopan kilpailukyky muodostuu kilpailukykyisistä pienyrityksistä, joissa parantamisen vara on erittäin suuri. Pienyritykset edustavat 65 prosentin osaa yritysten yhteisestä liikevaihdesta Euroopan alueella. (Harald 2010.)

Raportointikoodisto pyrkii digitalisointiin, verkostoitumiseen ja reaaliaikaisuuteen. Euroalueen standardoidut verkkolaskut ja yhtenäinen Euromaksualue SEPA edesauttavat kilpailukykyisten kasvuyritysten syntymistä sekä julkisen sektorin tehostumista. Reaaliaikainen talous on ympäristö verkostoituneessa maailmassa, jossa prosessit alkavat ja päättyvät samassa hetkessä ja ovat myös keskenään verkostoituneita ja jossa myös IT-prosessit yhä enemmän alkavat ja päättyvät samalla hetkellä. Verkostoitumisen tavoitteena on lisätä tuottavuutta, vähentää virheitä, tehdä palvelusta parempaa, lisätä kilpailukykyä ja vapauttaa työntekijöiden aikaa tuottavampaan työhön.

Eniten hyötyä edellä mainituista asioista on pienyritykselle, jotta ne saavat lisää kilpailukykyä. Tähän asti raportoinnin automatisoinnin hallintokulut ovat suuria niiden pienen skaalan vuoksi. Reaaliaikaisen talouden myötä pienyritykset saavat uusia toimintamahdollisuuksia.

4.3 Raportointikoodiston kehittäminen ja ylläpito

Tili-instituuttisäätiö on vuonna 1980 perustettu Suomen Taloushallintoliittoa lähellä toimiva säätiö. Tili-instituuttisäätiön tarkoituksena on sääntöjensä mukaan edistää laskentatoimen ja taloushallinnon kehittämistä ja alan ammattitutkinnon KLT-kirjanpitäjän suorittamista sekä siihen liittyvää valmennustoimintaa. (Raportointikoodisto 2010a.)

Osana Tili-instituuttisäätiötä toimii raportointilautakunta. Juha Ahvenniemen mukaan sen tavoitteena on kehittää ja ylläpitää raportointikoodistoa, vahvistaa se kalenterikaudittain ja pyrkiä vakauteen, jotta saadaan luetettava pohja talousinformaatiolle. Raportointilautakunnan järjestäytymiskokous pidettiin 25.5.2010 ja sen ensimmäisinä tehtävinä oli FIA-hankkeen toiminnan käynnistäminen, työjärjestyksen ja toimintasuunnitelman laatiminen. (Ahvenniemi 2010b.)

Raportointilautakunnan kokoonpanossa on edustettuna suomalaisia erikoisasiantuntijoita muun muassa Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulusta, Elinkeinoelämän keskusliitosta, Keskuskauppakamarista, Suomen Kuntaliitosta, Patentti- ja rekisterihallituksesta, Suomen Taloushallintoliitosta, Tilastokeskuksesta, työ- ja elinkeinoministeriöstä, Verohallinnosta ja Yritystutkimusneuvottelukunnasta. Raportointilautakuntaan voi kuulua 8-12 jäsentä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Tällä hetkellä lautakunnan puheenjohtajana toimii Verohallituksen pääjohtaja Mirjami Laitinen. Kullekin jäsenelle on henkilökohtainen varamies ja lautakunnan jäsenen toimikausi on kaksi vuotta. Säätiöllä on oikeus myös nimetä lautakunnalle avustavan sihteerin tai sihteereitä. (Ahvenniemi 2010b.)

Kun lautakunnan toimikausi on vahvistettu, se on kokoontuessaan päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja samalla yhteensä vähintään puolet lautakunnan jäsenistä on koolla. Äänestystilanteissa lautakunnan mielipiteeksi tulee päätös, jota enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan kanta ratkaisee. Raportointilautakunnan valmistelevana ja avustavana elimenä toimii raportointivaliokunta. Sen rooli on työvaliokuntatyypinen ja siihen kuuluu neljä jäsentä ja sen puheenjohtajana toimii myös raportointilautakunnan puheenjohtaja. (Ahvenniemi 2010b.)

Raportointilautakunnan myötä FIA-hankkeen tehokkuus paranee ja toiminta on sujuvampaa. Lautakunta edistää raportointikoodiston käyttöönottoa ja huolehtii sen tiedostustoiminnasta. Koodistoa koskevat tiedot on kerätty www-sivulle www.raportointikoodisto.fi, jotta kaikilla tahoilla on mahdollisuus tutustua siihen. Raportointilautakunta on vahvistanut raportointikoodiston vuodelle 2012.

5 Raportointikoodiston rakenne ja käyttötapa

Yrittäjien näkökulmasta raportointikoodistosta on hyötyä niin pienille tilitoimistoille kuin suurille julkisille osakeyhtiöille. Vuokko Mäkisen mukaan koodisto palvelee kaikkia suomalaisia yrityksiä, jotka ovat raportointivelvollisia: se yhdistää niin koodiston käyttäjiä, ohjelmistotaloja kuin operaattoreita. Raportointikoodiston käyttäjälle eniten hyötyä on sen automaattisuudesta. Se poistaa nykyisen web-pohjaisten lomakkeiden lajittelun, yhteen laskennan ja papereiden tulostamisen. Raportointikoodisto hoitaa tiedonkäsittelyn, lajittelun ja tietojen toimittamisen eteenpäin. (Mäkinen 2010a.)

Kun yritys haluaa ottaa raportointikoodiston käyttöön, se joutuu ensimmäiseksi vertaamaan koodistoa käytössä oleviin tilikarttoihin. Tiedot lähtevät tämän jälkeen koodiston perusteella eteenpäin ja on yrityksen tehtävänä varmistaa, että tilikartassa tai alatiileillä on kirjausvaiheessa juuri se tieto, mitä raportointikoodiston riveille pitää saada aikaiseksi. On myös mahdollista, että samoja tilikartan tilejä kohdistuu raportointikoodiston samalle riville. Kohdennustyö vaatii kirjanpitäjän ammattiosaamista, jotta veroilmoitusta varten tiedot ovat oikeita. (Mäkinen 2010a.)

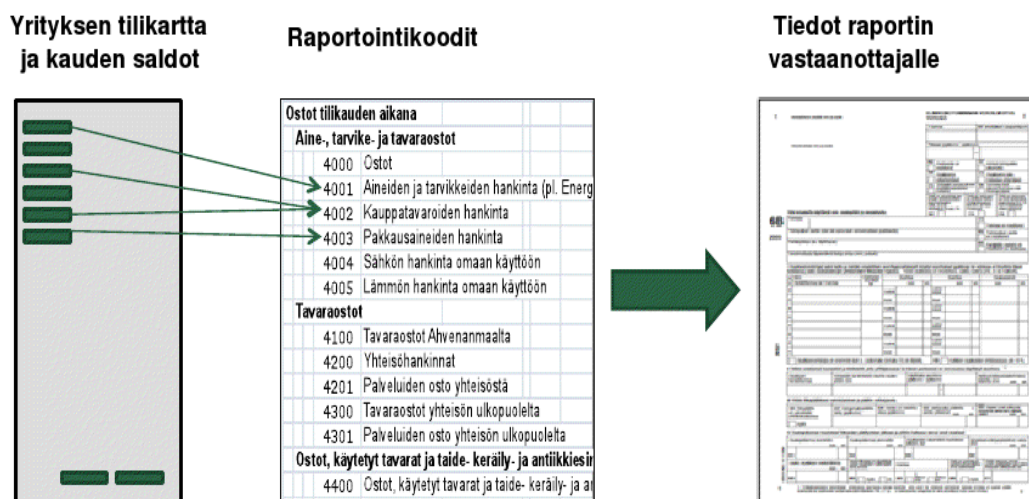
Kirjaukset syntyvät tilikarttaan, joka on kohdistettu raportointikoodiston koodeille. Kun raportoitava jakso on valmistunut, siirretään tilien saldot raportointikoodiston tilien saldoiksi. Tästä aineistosta muodostetaan tiedosto käytettäväksi. (Mäkinen 2010a.)

Raportointikoodiston runko on muodostettu kirjanpitoasetuksen taseen ja tuloslaskelman kaavasta ja sen numerointi on järjestetty siten, että jokaisesta yksittäisestä koodista löytyy myös ylempi summaustaso. Numerointi on pyritty suorittamaan yleistä perustiliuetteloa mukaillen. Koodiston lyhentämiseksi siitä on jätetty joitain yksityiskohtia pois, esimerkiksi Tilastokeskuksen liikevaihtoerittely toimialoittain on ratkaistu koodirakenteella, jossa koodin sisälle on jätetty vaihtuvat osat riippuen toimialasta. (Mäkinen 2010b.)

Raportointikoodiston tarkoituksena on muodostaa mahdollisimman tarkka ja yksityiskohtainen kooste tiedoista, jotka yritys tilinpäätöksen tehtyään joutuu antamaan eteenpäin. Jotta koodiston tuottamat luvut olisivat oikein, pitää kirjanpitovastuullisen var-

mistaa yrityksen käytössä olevan tilikartan vastaavuus raportointikoodiston kanssa. Kun tämä on suoritettu, pitää kirjanpitäjän vielä lisäksi kohdistaa käytettävät tilit tilikartasta koodiston koodeille. (Mäkinen 2010b.)

Kuviossa 7 esitetään raportointikoodiston periaatteet.

Kuvio 7. Raportointikoodiston periaatteet (Raportointikoodisto 2010b, 13)

Yritysten tilikartan saldot yhdistetään raportointikoodiston avulla summaussaldoiksi ja niistä kertynyt tieto toimitetaan eteenpäin viranomaisraportointia varten eri lomakkeiden muodossa. Raportointikoodiston tuottamat koosteraportit syntyvät raportointikoodistotiedostona ja ne voidaan lähettää suoraan eteenpäin tietojä tarvitsevalle taholle. Myös web-lomakkeita täytettäessä raportit syntyvät automaattisesti koodiston avulla. (Mäkinen 2010b.)

Koodiston avulla tuotettu tieto on yhtenäistä ja standarditiedostomuoto yhtenäistää tietosisältöä ja mahdollistaa suoran tiedon hyödyntämisen ilman numeroiden murskaamista. Erilaiset virhetilanteet, kuten yhtenäistymisen solmukohdat ja päällekkäisyydet, vähentyvät sekä raportointikoodisto helpottaa viranomaisten välistä työskentelyä sähköisesti. (Mäkinen 2010b.)

Koodisto pystytään helposti liittämään nykyisiin ohjelmistoihin. Linkitys kirjanpitoon tapahtuu joko tilikartta/alatilikohdennuksen kautta tai tekemällä uusi raportti järjestel-

mään, jossa tilit ja koodit kohdistetaan. Linkitysten lisäksi ohjelmiston on pystyttävä muodostamaan lähetettävä tiedosto, joka onnistuu nykyaikaisilta ohjelmistoilta varsin helposti. (Mäkinen 2010b.)

5.1 Raportointikooditiedoston tietuekuvaus

Raportointikoodiston tietuekuvas on tallennettu raportointikoodiston kotisivuille ja itse raportointikoodiston rakenteesta on pyritty tekemään mahdollisimman yksinkertainen. Tiedostoon kirjoitetaan ensin yrityksen, sen yhteishenkilöiden ja raportointikauden tiedot. Tämän jälkeen tiedostoon tallennetaan raportointikoodin ja kirjanpidon lukuarvon sisältävät rivit. Tietuekuvaus määrittää tavan, jolla raportointikoodiston mukaiset tiedot ilmoitetaan yksinkertaisena taulukko tietona Comma-Separated Values (CSV) -muodossa siirtotiedostossa. Kirjanpidon lukuarvoista kredit-saldojen eteen kirjataan miinusmerkki, debet-saldot ovat ilman etumerkkiä ja kenttien erotusmerkki on puolipiste. Raportointikooditiedostossa kaikki kirjanpidon saldot on listattu koodeittain. Viimeisenä koodina on koodi 9999 tuloslaskelman tilikauden voitto tai tappio, joka ilmoitetaan ilman etumerkkiä ja mahdollinen tappio miinusmerkkisenä. (Raportointikoodisto 2011a.)

Koodistotiedostoon tulee kirjata yksilötiedoista kaikki pakolliset kentät ja tiedostoon saa tuoda vain 4-6 merkkisiä koodeja, 1-3 merkkiset koodit on tarkoitettu otsikoiksi ja summauksiksi. Tunnus/tieto-parin numeroilla ilmaistaan tiedon maksimimerkkimäärä ja kirjaimilla sen laatu seuraavalla tavalla:

- AN = aakkosnumeraalinen tieto.
- N = numeraalinen tieto, kokonaisluku, ei saa käyttää desimaalierotinta.
- G = numeraalinen rahatieto, myös negatiiviset luvut sallitaan.

Edellä mainittujen säännösten perusteella alun yksilötiedot näyttävät raportointitiedostossa seuraavalta:

Taulukko 1. Raportointikooditiedoston tietuekuvaus

Koodi	Selite	P/V	Muoto	Valmis tietorivi
10	Y-tunnus	P	AN11	010;0123456-7
54	Tilikausi (ppkkvvvv - ppkkvvvv)	P	PPKKVVVV-PPKKVVVV	054;01102009-30092010
054V	Vertailukausi (ppkkvvvv - ppkkvvvv)	V	PPKKVVVV-PPKKVVVV	054V;01102008-30092009
20	Yrityksen nimi	P	AN140	020;Rapko testi Oy
31	Katuosoite tai postilokero	P	AN120	031;Rapokatu 6
32	Postinumero	P	AN9	032;45610
33	Postitoimipaikka	P	AN35	033;Koria
71	Toimiala, koodi	P	AN10	
72	Toimiala, sanallinen muoto	P	AN90	072;Koulutus
527	Toimipaikan osoite (jos muu kuin 031)	V	AN90	
41	Yhteyshenkilö	V	AN70	041;Etunimi Sukunimi
42	Yhteyshenkilön puhelinnumero	V	AN35	042;0401111111
44	Yhteyshenkilön sähköpostiosoite	V	AN70 (SMPT,JHS130-muoto)	044;en.sn.@yritys.fi

(Raportointikoodisto 2011a; Raportointikoodisto 2011b.)

Taulukoon 1 on koottu raportointikooditiedoston tietuekuvaksen säännöt sekä miltä valmis tietorivi niiden mukaan näyttää. P/V -kentällä tarkoitetaan onko tieto pakollinen vai valinnainen. Valmiista tietoriveistä kootaan täten yhtenäinen tiedosto, mikä lähetetään eteenpäin TYVI-operaattoreiden tai muiden välitysohjelmistojen kautta. Ohjeiden perusteella valmis tekstitiedosto näyttäisi seuranalaiselta:

010;0123456-7

054;01102009-30092010

054V;01102008-30092009

020;Rapko testi Oy

031;Rapojärventie 6

Jne. (Raportointikoodisto 2011a.)

Raportointitiedostossa kirjanpidon lukuarvot puolestaan ilmaistaan muodossa:

Koodi	Lukuarvo (kirjanpidon tileiltä)	V	G17
-------	---------------------------------	---	-----

(Raportointikoodisto 2011a).

5.2 Koodiston käyttö kirjanpidossa

Kuten aikaisemmin on mainittu raportointikoodisto voi toimia pienyrityksissä tilikarttana ja isoimmissa yrityksissä se toimii informaation kokoavana koodistona. Kun yritys haluaa ottaa käyttöönsä raportointikoodiston, sen kannattaa noudattaa seuraavia ohjeita alkuun pääsemiseksi: (Raportointikoodisto 2010c.)

- 1) Tarkistaa, että jokaiselle raportointikoodiston koodille (malliesimerkkejä esitetty sivulla 14) on tililuettelossa oma tili ja laajentaa sitä tarvittaessa.
- 2) Luoda kirjanpitosovellukseen raportointikoodisto-raportti ja kohdistaa siinä tililuettelon tilit oikeille koodeille. Jokainen tili on kohdistettava jokaiseen koodiin ja useampi tili voi viitata samaan koodiin.
- 3) Tuottaa kirjanpito-ohjelmasta raporttitiedosto (malliesimerkki esitetty sivulla 41).
- 4) Kokeilla siirtoa TYVI-operaattorin kautta viranomaistaholle.
- 5) Tarkistaa tietojen oikeellisuus.

5.3 Operaattorien rooli tietojen välittäjänä

Sähköistämisen tarpeen vuoksi on syntynyt valtava määrä virallisia vaihtoehtoja, millä sähköistä ilmoittamista voidaan tehdä ja siirtomahdollisuudet ovat erittäin hajanaiset. Vaihtoehtoisista siirtämistavoista löytyy operaattorikanavia, suoria kanavia ja ohjelmistotalojen toteuttamia omia välineitä. Solmukohtia on runsaasti ja mahdollisuus siirron epäonnistumiseen on suuri. Koska tieto standardoituu raportointikoodiston sisällä, se vähentää virhemahdollisuuksia. Kertynyt tieto voidaan vielä tarkistaa erillisten tarkistuspisteiden avulla. Tämä vähentää selvityspyyntötilanteita ja ongelmia tiedon välityksessä. (Mäkinen 2010a.)

Tällä hetkellä tiedot yrityksiltä viranomaisilta toimitetaan TYVI-operaattorien kautta. Yritys tai yhteisö välittää tiedot TYVI-operaattoreille suoraan tai valtuuttamansa asiamiehen kautta, esimerkiksi tilitoimiston avulla. Tietojen välitys voidaan suorittaa kahdella vaihtoehtoisella tavalla. Ilmoittaja käyttää omaa palkanlaskenta- tai vastaavaa ohjelmistoa, jolla voidaan tulostaa TYVI-ilmoituksia TYVI-järjestelmän vaatimassa muodossa ja tieto välitetään operaattorille, jolla siirretään tieto eteenpäin. Vaihtoehdossa

kaksi TYVI-operaattori tarjoaa sähköisen ilmoituspalvelun, jonka kautta tiedot kulkevat. (TIEKE 2012.)

Operaattorit tarjoavat myös edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi maksullisia lisäpalveluita. Tällä hetkellä TYVI-operaattoripalveluita tarjoavat muun muassa Itella Oyj, Liaison Technologies Oy, Logica Suomi Oy, TeliaSonera Finland Oy sekä Tieto Finland Oy / Aditro Oy. Tietojen ilmoittaja voi valita palveluntarjoajista sen, kenen avulla se pystyy helpoiten tyydyttämään palvelutarpeensa. Tiedonsiirron puolesta ilmoittaja ja operaattori solmivat sopimuksen, jossa sovitaan tiedonsiirtomuoto ja -tapa. (TIEKE 2012.)

Ohjelmistotoimistot ja operaattorit hyötyvät myös raportointikoodiston käyttämisestä, koska se pakottaa ne tekemään ohjelmistot verolomakkeiden täyttämisen kannalta paremmiksi ja samalla se antaa ohjelmistotaloille mahdollisuuden kehittää omaa raportointiaan. Tietojärjestelmätoimittajan tehtävänä ei myöskään ole asiakkaiden kirjanpitoon ja sen sisältökysymyksiin opastaminen tai neuvonta, vaikka heidän asiakkaansa saattavat joskus kirjanpidollisia kysymyksiä esittää. Tämän myötä raportointikoodiston käyttöönotto lisää asiakastyytyväisyyttä ja vähentää toimittajien kustannuksia. (Mäkinen 2010a.)

Raportointikanavien ylläpitäjien näkökulmasta myös tietoturva nousee avainasemaan, koska tuotettu tieto on pidettävä niiden tahojen saatavilla, joille informaatio kuuluu. Viranomaisraportointi saattaa sisältää jopa yrityssalaisuuksia, minkä vuoksi niiden tietoturva on varmennettava. Myös tiedon lähettäjän oikeudet ovat tärkeitä, esimerkiksi kun raportti siirtyy eteenpäin kolmansille tahoille kuten tilitoimistoille. Tällä hetkellä Verohallinnolla on käytössä raportointia varten oma Katso-järjestelmä. Sen avulla helpotetaan organisaatioiden sähköistä tunnistamista ja asiointia. (Tahvanainen ym. 2010, 22.)

On myös huomioitava, että ohjelmistotaloille lankeaa suuri vastuu ohjelmistojen kehittämisen myötä. Raportointikoodistohankkeen tulevan kehityksen kannalta on tärkeää, että ohjelmistoasiat huomioidaan tarkasti. Yhteistyössä on vahvasti ollut mukana Aditro Oy, mikä on hoitanut yhdessä Verohallinnon kanssa raportointikoodiston teknisen testauksen. (Tahvanainen ym. 2010, 23.)

6 Tutkimuksen toteutus

Raportointikoodiston käyttö yritysten sähköistä tilinpäätöstä tehtäessä valittiin tutkimusaiheeksi, koska reaaliaikaisen talouden kehittäminen on tällä hetkellä merkittävä asia Euro-alueen yritysten kilpailuedun säilyttämiseksi. Kun opinnäytetyön työstäminen aloitettiin, ei yhtään tilinpäätöstä raportointikoodiston avulla ollut vielä tehty. Tilinpäätös raportointikoodiston avulla oli lähinnä teoreettisella tasolla. Tästä muodostui tutkimusongelma, ja haluttiin selvittää, miten käytännön toteutus raportointikoodiston avulla voidaan tehdä.

Tutkimuslähestymistavaksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, koska haluttiin selvittää uuden ilmiön ymmärtämistä eli mistä raportointikoodistosta on kyse. Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa lähteinä käytettiin Tuomas Tahvanaisen toimittamaa raporttia raportointikoodiston konseptin testauksesta, raportointikoodiston lanseeraustilaisuuden esitysmateriaalia, Aalto-yliopiston ja raportointikoodiston kotisivujen materiaalia, Tilisanomat-lehden artikkeleja, Pirkko Jaatisen akateemista väitöskirjaa, Tanja Rastan ja Rostislav Dinkovin opinnäytetöitä sekä muita julkisesti esillä olevia lähteitä.

Empiriaosuus puolestaan muodostuu Olli Sierlan asiantuntijahaastattelusta, joka toteutettiin teemahaastatteluna. Sierla valittiin haastattelun kohteeksi, koska hän on aikaisemmin tehnyt esityksen raportointikoodiston käyttöönotosta Verohallinnossa. Rahoittajien tarvitsemista tilinpäätöstiedoista kysyttiin sähköpostin välityksellä Kauppalehti Oy:n Balance Consulting yrityspalvelut -yksikön yritysanalyttikko Rostislav Dinkovilta. Teoriaosuus on käsitelty ensin, ja koska empiriaosuus seuraa sitä, tutkimus on luonteeltaan deduktiivinen.

6.1 Vertailututkimus

Raportointikoodiston vertaaminen on tehty kahteen Suomessa yleisesti käytössä olevaan tililuetteloon YTJ-tilikarttaan ja perustililuetteloon. Vertailu on toteutettu siten, että on koostettu erillinen Excel-taulukon kaikkien tililuetteloiden alatileistä, jotta tärkeimmät eroavaisuudet tulisivat helpommin esille. Raportointikoodisto ja perustililuete-

telo löytyivät Internetistä sähköisessä muodossa. YTJ-tilikartan alatilit jouduttiin syöttämään manuaalisesti Excel-taulukkoon Sorjosen ja Mäkisen YTJ-tilikartta ja kirjausohjeet 2002 kirjan tietojen perusteella. Tilien alaluokkien vertailu on koottu yhteenveto-taulukoksi liitteeksi 3.

Kuten aikaisemmin on mainittu, raportointikoodisto, perustililuettelo ja YTJ-tilikartta noudattavat KPA:n tuloslaskelma- ja tasekaavoja. Tarkemmat numeraaliset vertailut sekä tilien eroavaisuudet löytyvät liitteestä 3. Perustililuettelossa käytettyjä taseen summausrivejä ei raportointikoodistosta löydy, esimerkiksi perustililuettelon tilille 199 vaihtuvat vastaavat yhteensä ei löydy vastinetta raportointikoodistosta.

Joitain perustililuettelon tilien järjestyksiä on vaihdettu tehtäessä raportointikoodistoa. Esimerkiksi perustililuettelossa lainasaamiset on tili numero 175, muut saamiset 176, maksamattomat osakkeet 178, siirtosaamiset 180 ja laskennalliset verosaamiset 185. Vastaavasti raportointikoodistossa tili numero 174 on lainasaamiset ja laskennalliset verosaamiset on laitettu tämän jälkeen tiliksi numero 175.

Taseen osalta raportointikoodistossa on pyritty yhdistämään oman pääoman tilejä verrattuna perustililuetteloon. Esimerkiksi raportointikoodistossa on vain yksi tili arvonnkorotusrahastolle (ay, ky, tmi) tili numero 211, kun puolestaan perustililikartassa jokaiselle yritysmuodolle on varattu eri tilinumero tililuettelosta. Henkilöstökulujen osalta raportointikoodistoa on myös yksinkertaistettu, eikä niille ole varattu kuin tilit 500 palkat ja palkkiot, 501 henkilöstösivukulut, 5010 eläkekulut ja 5011 muut henkilösivukulut. Perustililuettelossa henkilöstökulut on eroteltu tilien avulla tarkemmin.

Vertailtavat tilikartat noudattavat pääsääntöisesti kirjanpitoasetuksen yleisiä tuloslaskelma- ja tasekaavoja. Niissä on myös esitetty kirjanpitoasetuksen mukaiset pääryhmät. Tilit.infon tilikartassa on esitetty kaikkien tilien numerot sekä 4-numeroisina että 5-numeroisina. Jos muiden tilikarttojen tilinumerointia verrataan raportointikoodistoon, löytyy huomattava määrä eroavaisuuksia. Esimerkiksi perustililuettelossa liikearvon 4-numeroinen alakoodi on 1051, kun vastaava numero raportointikoodistossa on 10400. Tilit.infon tilikartassa puolestaan vastaava luku on 4-numeroisena esitettynä 1060 ja 5-

numeroisena esitettynä 10600. YTJ-tilikartassa liikearvo ilmaistaan 4-numeroisena lukuna 1040.

Raportointikoodiston, perustililuettelon ja YTJ-tilikartan luokkajakoissa luokan 1 ja 2 tilit ovat tasetilejä, luokasta 3 eteenpäin tilit ovat tuloslaskelman tilejä. Raportointikoodiston luokkajako on yhtenevä perustilikartan osalta neljän ensimmäisen luokan verran. Perustililuettelon luokkajako noudattaa puolestaan samoja alkunumeroita luokkaan viisi saakka YTJ-tilikartan kanssa.

Luokassa 1 ovat taseen vastaavissa esitettävät pysyvien ja vaihtuvien vastaavien tilit. Esimerkiksi tili 101 tutkimusmenot on kaikissa tililuetteloissa sama. Luokassa 2 ovat taseen vastattavissa esitettävät oman pääoman, tilinpäätössiirtojen kertymän, pakollisten varausten ja vieraan pääoman tilit. Esimerkiksi vapaaehtoiset varaukset tili, jonka tilinumero raportointikoodistossa on 251, perustililuettelossa 245 ja YTJ-tilikartassa 224. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 52–54.)

Luokassa 3 ovat toiminnan kokonaistuloja kerryttävät sekä niitä oikaisevat tilit. Esimerkiksi liiketoiminnan muut tuotot tili, jonka tilinumero raportointikoodistossa on 39, perustililuettelossa 365 ja YTJ-tilikartassa tilit 38–39. Luokassa 4 ovat vaihto-omaisuuden hankinta- ja oikaisutilit, aine-, tarvike-, tavara- ja muiden hyödykkeiden varastojen muutostilit sekä vaihto-omaisuuden muut ulkopuolisten palveluiden ostonmenot ja muut muuttuvat hankintamenot. Esimerkiksi ulkopuolisten palveluiden tilinumero raportointikoodistossa on 47, perustililuettelossa 445 ja YTJ-tilikartassa tilit 47–79. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 52–54.)

Luokassa 5 raportointikoodistossa esitetään henkilöstökulut sekä henkilöstökulujen sivukulumenot. Perustililuettelossa luokan 5 ovat varattu henkilöstökuluille. YTJ-tilikartassa luokassa 5 ovat myös poistot ja arvonalentumistilit. Luokassa 6 ovat raportointikoodiston poistot ja arvonalentumistilit. Perustililuettelossa siihen on sisällytetty myös henkilöstökulujen sivukulumenot. YTJ-tilikartassa luokkaan 6 kirjataan liiketoiminnan muut kulut, suoritetuotannon kiinteät kulut sekä markkinoinnin aiheuttamat kulut. Luokaan 7 raportointikoodistosta kirjataan kaikki mahdolliset kulut. Perustililuettelossa samassa luokassa ovat liiketoiminnan muut kulut sekä suoritetuotannon kiinteät

kulut. YTJ-tilikartassa luokkaan 7 kirjataan rahoitustuotot lajeittain. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 52–54.)

Luokka 8 on raportointikoodiston osalta jätetty tyhjäksi. Perustililuettelossa luokkaan 8 kuuluvat markkinointi, tutkimus- ja kehittämiskulut sekä hallintopalvelut ja muut hallintokulut. YTJ-tilikartassa luokkaan 8 kirjataan rahoituskuluina pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten arvonalentumiset sekä korkokulut ja muut rahoituskulut. Luokkaan 9 kirjataan sekä raportointikoodiston että perustililuettelon osalta rahoitustuotot lajeittain, rahoituskuluina pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten arvonalentumiset sekä korkokulut ja muut rahoituskulut sekä satunnaisten erien, tilinpäätössiirtojen, tuloverojen ja muiden verojen sekä tilikauden tuloksen tilit. YTJ-tilikartassa luokassa 9 ovat satunnaisten erien, tilinpäätössiirtojen, tuloverojen ja muiden verojen sekä tilikauden tuloksen tilit. (Sorjonen & Mäkinen 2002, 52–54.)

Yhteenvedona voidaan todeta, että raportointikoodisto, perustililuettelo ja YTJ-tilikartta ovat KPA:n tulos- ja taselaskelmakaavojen ansiosta hyvin samantyyllisiä. Raportointikoodisto on kuitenkin enemmän perustililuettelon kuin YTJ-tilikartan kaltainen. Taseen luokassa 1 eroavaisuus on lähinnä tilien numeroinnissa. Luokassa 2 suurin eroavaisuus johtuu siitä, että YTJ-tilikartassa on vähemmän tilinumeroita rahastotileille. Perustililuettelossa niitä on kaikista eniten ja raportointikoodistossa eri yhtiömuotojen rahastotilejä on yhdistetty. Luokassa 3, mistä alkaa tuloslaskelman tilit, löytyy enemmän eroavaisuuksia. YTJ-tilikartassa myyntituotot on merkitty lähinnä liikevaihdon tileille, kun perustililuettelossa ja raportointikoodistossa ne on eritelty erilaisten myyntituottojen alatileiksi. Erilaisia myyntien oikaisuerät -tilejä löytyy raportointikoodistosta enemmän kuin muista tililuetteloista. Kaikissa tilikartoissa luokan 4 tilit ovat hankintamenotilejä. Perustililuettelossa bruttotulokselle on tehty myös oma tili, jota muista tililuetteloista ei löydy.

Luokassa 5 ovat raportointikoodiston osalta henkilöstökulut ja sivukulut. Sama käytäntö on myös YTJ-tilikartassa, mutta perustililuettelossa henkilöstösivukulut on merkitty luokkaan 6. Henkilöstökulujen ja sivukulujen osalta eniten erilaisia alatilejä löytyy perustililuettelosta, raportointikoodistossa niitä on enimmäkseen yhdistetty. Luokassa 6 on raportointikoodistossa ja perustililuettelossa poistot ja arvonalentumiset, YTJ-

tilikartassa tätä vastaavat tilit 57–59. Luokassa 7 on raportointikoodistossa liiketoiminnan muut kulut. Perustililuettelossa niille on varattu luokat 7-8 ja YTJ-tilikartassa luokka 6. YTJ-tilikartan liiketoiminnan muita kuluja ei ole sen tarkemmin eritelty, mutta raportointikoodistossa ja perustililuettelossa niille löytyy enemmän kuin yksi alatili.

Luokka 8 on jätetty raportointikoodistossa tyhjäksi. Luokkaan 9 kirjataan raportointikoodistossa rahoitustuotot ja -kulut ja kaikki tilikartat ovat tästä eteenpäin kohtuullisen samanlaisia alatilien osalta, ainoastaan niiden luokkanumerointi on erilainen. Rakenteellisesti suurin eroavaisuus raportointikoodiston ja perustililuettelon välillä on siinä, että perustililuettelosta löytyy jokaisesta tililuokasta oma summausrivinsä mitä raportointikoodistossa ei ole, esimerkiksi vieras pääoma yhteensä tili, minkä numero perustililuettelossa on 299.

6.2 Asiantuntijahaastattelu

Raportointikoodiston käytettävyydestä haastateltiin Verohallinnon ylitarkastajaa Olli Sierlaa. Haastattelumetodiksi valittiin teemahaastattelu ja sen yhteydessä esitettiin kuuksitoista erillistä kysymystä. Haastattelussa käytetty kysymyslomake löytyy liitteenä 1.

Reaaliaikaisen talouden (RTE) -ohjelman yhtenä tavoitteena oli tehdä ensimmäiset sähköiset tilinpäätökset raportointikoodiston avulla vuonna 2012. Olli Sierlan mukaan (2012) käytännön kokemusta asiasta ei kuitenkaan vielä ole ja tällä hetkellä tilinpäätösten tekeminen on hyvin teoreettisella tasolla. Vuokko Mäkinen on Hawcon Oy:n kautta tehnyt henkilökohtaisia testauksia sähköisen tilinpäätöksen osalta, mutta mikään konkreettista ei kuitenkaan ole saatu aikaiseksi. Sierlan mukaan on ollut keskustelua pilot-tiyrityksistä, joilla tilinpäätöksen tekemistä voitaisiin testata. Hänen mukaansa potentiaalisimmat yritykset olisivat Taloushallintoliiton jäseniä, tilitoimistoja, koska niillä on käytännön kokemusta tilinpäätösten tekemisestä sekä veroilmoitusten täyttämisestä. Heidän kanssaan olisi myös luontevaa tehdä jatkokehitystyötä. Verohallinnon näkökulmasta voitaisiin kehittää myös malleja yhdistysten ja säätiöiden viranomaisraportointiin. (Sierla 2012.)

Sierlan mukaan tällä hetkellä RTE-projektissa sähköisen tilinpäätöksen idea on kuitenkin etusijalla raportointikoodistoon nähden. Sähköinen tilinpäätös on osa RTE-hankkeen alaprojektia ja raportointikoodistoa pystytettäisiin hyödyntämään sähköisessä tilinpäätöksessä sen tulos- ja taselaskelmien koodistojen osalta. Sähköisen tilinpäätöksen ideana on kehittää oma standardimuoto tilinpäätökseen ja se toisi samalla myös uusia mahdollisuuksia RTE-projektiin. Tällä hetkellä normistot kertovat, mitä tilinpäätöksestä pitää löytyä, mutta tiedon järjestystä ei ole standardoitu. Nykyisin Verohallinto saa tiedot skannattuina PDF-tiedostoina ja mitään standardimuotoa ei ole olemassa. Jos tietoa halutaan jatkojalostaa, joudutaan tieto perkaamaan ja syöttämään uudestaan. Patentti- ja rekisterihallitus voisi myös määrätä tämän standardin pakolliseksi tilinpäätöksiä tehtäessä. (Sierla 2012.)

Sierlan mukaan raportointikoodisto-projektin yleisempänä haasteena on se, projektissa on mukana liian vähän täyspäiväisiä työntekijöitä. Kiinnostusta löytyy yleisellä tasolla, mutta täyttä tukemista projektille ei löydy. Tilastokeskus on myös enemmän seuraavalla kannalla ja se pystyy hyödyntämään raportointikoodistoa toimialakohtaisten liikevaihtojen selvittämiseksi summausrivien avulla. Vaikka ohjelmistotalot tarjoavat käytännön tuotteen eli raportointikoodiston asiakkailleen, ei heillä ole käytännössä suurta kiinnostusta projektia kohtaan, koska tuote pitäisi myös saada myytyä asiakkaille ja kustannusnäkökulmasta joudutaan pitämään yllä myös rinnakkaisia mahdollisuuksia tilinpäätöksen tekemiseen. (Sierla 2012.)

Kysyttäessä, mitä Verohallinnon sähköisiä lomakkeita voitaisiin tulevaisuudessa täydentää raportointikoodiston avulla, Sierla vastasi, että nykyiset lomakkeet on valittu, koska ne saadaan raportointikoodiston avulla luontevasti tehtyä. Muita lomakkeita tarvitaan harvemmin ja niitä käyttää pieni asiakkaita. Ongelmaksi muodostuu se, että muita lomakkeita ei välttämättä pystytty suoraan täydentämään, esimerkiksi arvopaperien osalta. Arvopapereissa pitää tehdä erittelyt, poistumat ja hankintamenot sekä niihin rinnalla on esittävä myös vertailuarvot. Verotuksen arvostus poikkeaa kirjanpidon arvostuksesta jonkin verran. Tulevaisuuden kehityksen kannalta pitää saada käyttökokemuksia nyky-malleista ja katsoa sitten, mihin suuntaan laajennetaan. Potentiaalisia tulevaisuudessa kehitettäviä lomakkeita voisivat olla yhdistysten verolomake 6C, liikkeen- ja ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan veroilmoitus 5 sekä elinkeinoyhtymien veroilmoitus

6A. Arvonlisävero-näkökulmasta kausiveroilmoitus voitaisiin myös tehdä raportointikoodiston kautta. (Sierla 2012.)

Kaupparekisteriin toimitettavien tilinpäätöstietojen siirto ei ole myöskään onnistunut raportointikoodiston avulla, ja myös sekin on edelleen hyvin teoreettisella tasolla. Ongelman muodostaa se, että Verohallinnolle tuleva veroilmoitus on edelleen samanlainen kuin aina ennenkin. Liitetiedostoille ei ole tällä hetkellä olemassa mitään standardimalia. Kysyttäessä miten TYVI-operaattorien tai muiden välitysohjelmien tiedon siirtäminen on onnistunut, Sierla vastasi, että raportointikoodiston osalta testausta ei ole tehty, koska lähdeaineistoa ei ole. Teoreettisella tasolla tiedonsiirto voitaisiin tehdä Aditro Oy:n kautta, mutta toistaiseksi sitä ei ole vielä kokeiltu. (Sierla 2012.)

Raportointikoodistoon täytyy myös tehdä päivityksiä, jos verolainsäädäntö muuttuu. Kysyttäessä, onko verolainsäädäntöön tulossa suurempia muutoksia, Sierlan näkemys oli, että suurempia muutoksia ei ole lähivuosina tulossa. Verohallinnossa on pohdittu oma-aloitteista tuloveroilmoittamista, mutta käytännössä sen toteuttaminen on hyvin vaivalloista. Sierla ei myöskään näe, että IFRS-tilinpäätöksen vaikutukset koskettaisivat suuremmin raportointikoodistoa, koska se on suunnattu lähinnä pk-sektoria varten.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys

Tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään metodikirjallisuudessa yleensä validiteetin ja reliabiliteetin käsittein. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu. Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa sitä, että tutkimustulokset ovat toistettavissa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden tarkistaminen on vaikeampaa kuin määrällisen tutkimuksen. Tämä johtuu siitä, että luotettavuusmittarit ovat kehittyneet luonnontieteissä, joista ne on omaksuttu yhteiskuntatieteisiin. Validiteetille ja reliabiliteetille on lisäksi olemassa alakäsitteitä, joista ulkoinen validiteetti on tärkein. Sillä tarkoitetaan tutkimustulosten yleistettävyyttä. (Kananen 2010, 68–69.)

Tutkimus toteutettiin teemahaastattelun ja sähköpostikyselylomakkeiden avulla. Opin-
näytetyön teoriaosuuden tietoja hyödynnettiin teemahaastattelujen kysymyslomakkeen
sekä sähköpostin kautta tehtyjen kysymyslomakkeiden laadinnassa. Haastattelun johto-
pääöksistä voidaan todeta, että tutkimuksen validiteetti on hyvä, koska saatiin selville
raportointikoodiston käyttäminen tilinpäätöksen yhteydessä sekä syyt, miksi tavoiteti-
laan ei ole päästy. Tutkimustulokset voidaan tätä myöten yleistää. Tutkimustulosten
toistettavuus puolestaan riippuu siitä, saadaanko raportointikoodiston avulla joskus
tilinpäätös tehtyä. Tutkimuksen tulosten perusteella tällä hetkellä raportointikoodistoa
ei pystytä hyödyntämään sähköisessä tilinpäätöksessä.

7 Tutkimustulokset ja johtopäätökset

Raportointikoodiston vertaaminen perustililuetteloon ja YTJ-tilikarttaan kertoo sen, että ne kaikki noudattavat KPA:n tulos- ja taselaskelman kaavajärjestystä. Raportointikoodistosta, YTJ-tilikartasta sekä perustililuettelosta löytyvät myös tilinpäätössanomaryhmän luomat summarivikoodit. Rakenteellisesti raportointikoodisto on hyvin lähellä perustililuetteloa. Raportointikoodiston numerointi on pyritty tekemään perustililuettelon pohjalta.

Tilikarttojen luokkarakenteessa tililuokat 1-2 ovat taseen tilejä ja eroavaisuuksia näissä luokissa on ainoastaan alatilien numeroinnin suhteen sekä joitain pieniä järjestyseroja raportointikoodiston ja perustililuettelon osalta. Luokat 3-9 ovat kaikissa tililuetteloissa tulostilejä ja niiden luokkajaossa on eroavaisuuksia, esimerkiksi henkilöstökuluille on perustililuettelossa varattu luokka 5, raportointikoodistossa vastaavassa luokassa on myös henkilöstösivukulut. Muita eroavaisuuksia ovat muun muassa raportointikoodiston yhtiömuotojen rahastotilien yhdisteleminen, myyntituottojen tarkempi erittely sekä oikaisuerät -tilien suurempi lukumäärä. Rakenteellisesti perustilikartta eroaa raportointikoodistosta siltä osin, että jokaisella luokassa on summaustili, mitä raportointikoodistosta ei ole. Raportointikoodisto on hyvin järjestelmällinen tilikartta ja siitä pystyttäisiin luomaan Ruotsin mallin tapaan standardi, jos se määriteltäisiin yhteiseksi tililuetteloksi.

Olli Sierlan haastattelun perusteella voidaan todeta, että raportointikoodistohanke ei ole täysin onnistunut. Käytännön tilinpäätöksen tekeminen on jäänyt teoreettiselle tasolle. RTE-projektissa tärkeämpää rooliin on nostettu sähköisen tilinpäätöksen idea hyödyntämällä eXtensible Business Reporting Language (XBRL) -kieleen perustuvaa talousraportointia. Raportointikoodistoa voitaisiin tässä hyödyntää sen tuloslaskelma- ja tasekoodistojen avulla. Nykyisessä tilinpäätöstavassa ongelmaksi muodostuu se, että sähköistä tilinpäätösinformaatiota ei ole standardoitu.

Raportointikoodistoprojektin suurempana haasteena, on sen hyötynäkökulmien esille tuominen: ohjelmistotalot eivät halua panostaa resursseja mainostaakseen asiakkailleen raportointikoodistoa, jos vanhat käytössä olevat tilinpäätöstavat toimivat. Raportointikoodisto-projektin ongelmaksi on muodostunut, että siinä ei ole mukana tarpeeksi

täyspäiväisiä työntekijöitä ja projekti kärsii resurssipulasta sen myötä. Kaupparekisteriin toimitettavat tilinpäätöstiedot ovat myös ongelmallisia, koska raportointikoodiston tiedosto vaatii konvertointia ja liitteenä toimitettava normaalitilinpäätös tapahtuu edelleen liitetiedoston avulla. Liitetiedostoille pitäisi kehittää myös oma standardimallinsa.

Verohallinnon näkökulmasta tulevaisuudessa voitaisiin kehittää tilinpäätösmaalleja yhdistyksiä ja säätiöitä varten. Verolainsäädäntöön ei myöskään ole odotettavissa muutoksia, jotka vaikuttaisivat raportointikoodiston päivittämiseen. IFRS-tilinpäätöksen ei myöskään uskota vaikuttavat raportointikoodiston rakenteeseen, koska raportointikoodisto on suunnattu pienille ja keskisuurille yrityksille.

EU:ssa ollaan taloushallinnon ja kirjanpidon osalta tekemässä ratkaisuja ja valmisteilla on parhaillaan muutoksia direktiiviin, joka koskee yritysten tilinpäätöstä ja sen raportointia. Eurooppa 2020–strategian tavoitteena on vähentää byrokratiaa ja hallinnollisia rasitteita sekä yhdenmukaistaa yritysten kokoluokka määrittelyä. Strategian tavoitteena on vähentää 25 prosenttia yritysten hallinnollisesta taakasta vuoteen 2012 loppuun mennessä. Euroopan Komissio arvelee, että jo raportointivelvoitteiden keventämisellä säästettäisiin 1,7 miljardia euroa vuodessa. Lisäksi yritysten välisiä vertailuja pystyttäisiin tekemään helpommin. (Mäkinieniemi 2012.)

Strategia käy hyvin yhteen RTE-ohjelman sisältyvän SME50-hankeen kanssa, jonka tarkoituksena on kehittää pk-sektorin kilpailukykyä. SME50:ssa on tarkoitus automatisoida muun muassa arvonlisäveron raportointia, kassapohjaista kirjanpitoa ja kassavirtaennusteita. Esimerkiksi Verohallinnon kausiveroilmoituslomake 4001 voisi olla myöhemmin täytettävissä automaattisesti. Hankkeessa halutaan myös edistää XBRL-talousraportointia ja edistää sähköistä laskutusta ISO 20022 -standardoinnin avulla. (Mäkinieniemi 2012.)

Muita RTE-ohjelman kehitysalueita hallinnollisen taakan vähentämiseksi on kirjanpidon osalta palkkahallinto ja siitä raportointi. Tällä hetkellä niistä puuttuvat yleiset standardit, ohjeistukset ja toimintatavat aiheuttaen palkanlaskijoille turhaa työtä erilaisten selvitusten muodossa. Myös valtion lanseeraaman harmaan talouden torjunta projektin on arvioitu lisäävät työtaakkaa palkkahallinnon parissa työskenteleville. Palkkahallinnon

palkkakoodistotyö on aloitettu syksyllä 2010 ja työ tunnetaan nimellä Fully Integrated Payroll (FIP) ja sen tarkoituksena on luoda yhteinen palkkakoodistostandardi. Koodiston avulla pystyttäisiin toimittamaan raportteja muun muassa Verohallinnolle, työeläkevakuutusyhtiöille ja Kansaneläkelaitokselle. Sierlan mukaan Verohallinnolla on myös edustajansa FIP-projektissa, mikä on edistynyt hyvin. Ainoastaan palkkahallinnon lainsäädännön ja järjestelmien yhteensovittamisessa on ollut ongelmia (Sierla 2012; Toikka 2011, 44–45.)

Kuten Olli Sierlan haastattelu antoi ymmärtää, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu tulee jatkossa panostamaan enemmän XBRL-talousraportoinnin kehittämiseen. XBRL-raportoinnin ideana on kuvata liiketoiminnan talouden tietoja sähköisessä muodossa ja tarkoituksena on luoda standardi, mikä mahdollistaa kustannussäästöt.

Raportointikoodiston näkökulmasta olisi tärkeää, että käytännön tilinpäätös saataisiin tehtyä pilottiyritysten avulla, ettei se jäisi pelkästään teoreettiselle tasolle. Jos tätä ei saada suoritettua kuluvana vuotena, voi helposti käydä niin, että innostus raportointikoodistoa kohtaan häviää, ja se voidaan lisätä listaan yritykseksi suorittaa standardointia tilikartan osalta Suomessa. Tilinpäätöstestaukset edesauttavat myös kiinnostusta raportointikoodiston mahdolliseen jatkokehittämiseen, mikä toistaiseksi on mahdotonta ilman käytännön hyötynäkökulmia.

Lähteet

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu. 17.1.2012. Real-Time Economy -osaamiskeskus. Luettavissa: <http://econ.aalto.fi/fi/research/rte/>. Luettu 20.1.2012.

Ahvenniemi, J. 2009. Raportointikoodisto – todellista hallinnollisen taakan keventämistä. Tilisanomat 6/2009. 30.vuosikerta. s. 3.

Ahvenniemi, J. 2010a. Raportointilautakunnan työ käynnistyy. Tilisanomat 3/2010. 31.vuosikerta. s. 50–51.

Ahvenniemi, J. 9.9.2010b. Raportointikoodiston lanseeraustilaisuus. Katsottavissa: <http://www.youtube.com/watch?v=dG2CgN2dkto>. Katsottu 28.12.2011.

Andersson, E., Ikkala, J. & Penttilä, S. 2009. Elinkeinoverolain kommentaari. 12., uudistettu painos. Talentum. Helsinki.

Björklund, M., Jänkälä, M. & Kaisanlahti, T. 2009. Kirjanpito-oikeus. 1.painos. Edita Prima Oy. Helsinki.

Dinkov, R. 2008. Osakeyhtiön tilinpäätöksen analysointi: case Helsingin Bussiliikenne Oy, emoyhtiö (HELB Oy). AMK-opinnäytetyö. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Dinkov, R. 20.5.2012. Yritysanalyytikko. Kauppalehti Oy. S-postiviesti.

Ennakkoperintäasetus 20.12.1996/1124.

Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118.

Granlund, M. & Malmi, T. 2004. Tietotekniikan mahdollisuudet taloushallinnon kehittämisessä. WSOY. Helsinki

Hakonen, A. 2012. Tilinpäätöstiedot yhdellä ilmoituksella. Tilisanomat 1/2012. 33.vuosikerta. s. 24–25.

Harald, B. 9.9.2010. Raportointikoodiston lanseeraustilaisuus. Katsottavissa: http://www.youtube.com/watch?v=s_yaq6e-95M. Katsottu 28.12.2011.

Jaatinen, P. 2009. Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelussa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Tampere. Luettavissa: <http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7698-3.pdf>. Luettu 3.4.2012.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammatti-korkeakoulu. Jyväskylä.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitolautakunta. 5.3.2002. Lausunto 1672. Luettavissa: <http://www.edilex.fi/oikeuskaytanto/kila/1672?archive=1>. Luettu 26.1.2012.

Kirjanpitolautakunta. 6.5.2008. Yleisohje arvonlisäveron kirjaamisesta. Luettavissa: <http://www.edilex.fi/virallistieto/kilaohje/alvkirj3>. Luettu 3.2.2012.

Kirjuri Oy. 11.4.2001. Perustililuettelon rakenne ja käyttö.

Kukkonen, M. & Walden, R. 2009. Elinkeinoverolaki käytännössä. WSOYpro Oy. Helsinki.

Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa – sähköiset talouden prosessit käytännössä. WSOYpro. Helsinki.

Laitinen, M. 9.9.2010. Raportointikoodiston lanseeraustilaisuus. Katsottavissa:
<http://www.youtube.com/watch?v=qhiBzIIImwc4>. Katsottu 28.12.2011.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Leppiniemi, J. 2006. Kirjanpitolaki – kommentaari. WSOYpro. Helsinki.

Leppiniemi, J. 2011. Tilinpäätäjän käsikirja. WSOYpro Oy. Helsinki.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2010. Pieni kirjanpitovelvollinen – kirjanpito ja tilinpäätös. WSOYpro Oy. Helsinki.

Mäkinen, L. 2.5.2000. Standarditilikartasta hyötyvät kaikki. Julkaistu Tilisanomissa 3/2000. Luettavissa:
<http://www.lasmak.com/tiedotteet.php?Uutinen=15&groupid=1&page=5>. Luettu 5.4.2012.

Mäkinen, L. 9.8.2005. Business Guide – Finland. Luettavissa:
http://www.lasmak.com/kasikirja_print.php?asiakastunnus=guide&contentlist=&handbook_id=15&root_id=1713&page_id=1787&Session=26c49770e79c1a5e19a3b51271350e6e. Luettu 5.4.2012.

Mäkinen, L. & Vuorio, B. 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. Kauppakaari. Helsinki.

Mäkinen, V. 9.9.2010a. Raportointikoodiston lanseeraustilaisuus. Katsottavissa:
<http://www.youtube.com/watch?v=G1lxWynHSM>. Katsottu 28.12.2011.

Mäkinen, V. 2010b. Raportointikoodisto on talousammattilaisen työkalu. Tilisanomat 5/2010. 31.vuosikerta. s. 28–31.

Mäkinen, O. 2012. Pk-yritysten raportointiin suunnitellaan helpotuksia. Tilisanomat 1/2012. 33.vuosikerta. s. 60–63.

Rastas, T. 2010. Tilikartan tehokas käyttö – ohjeistuksen merkitys. AMK-opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu. Lahti.

Raportointikoodisto. 2010a. Tili-instituuttisaatio. Luettavissa: <http://www.raportointikoodisto.fi/tili-instituuttisaatio/>. Luettu 27.10.2011.

Raportointikoodisto. 2010b. Vuosisadan juttu! Luettavissa: <http://www.raportointikoodisto.fi/@Bin/24130/Rapkoluennot090910.pdf>. Luettu 21.2.2012.

Raportointikoodisto. 2010c. Yritys/tilitoimisto. Luettavissa: <http://www.raportointikoodisto.fi/yritys-tilitoimisto/>. Luettu 19.3.2012.

Raportointikoodisto. 28.2.2011a. Raportointikooditiedoston tietuekuvaus 2011. Luettavissa: <http://www.raportointikoodisto.fi/ohjelmistotalo/tietuekuvaus/>. Luettu 24.2.2012.

Raportointikoodisto. 22.11.2011b. Esimerkkitiedostot. Luettavissa: <http://www.raportointikoodisto.fi/ohjelmistotalo/esimerkkitiedostot/>. Luettu 18.3.2012.

Salo, I. 2010. Cloud computing – palvelut verkossa. Docendo. Jyväskylä.

Sierla, O. 8.5.2012. Ylitarkastaja. Verohallinto. Haastattelu. Helsinki.

Sorjonen, H. & Mäkinen, L. 2002. YTJ-tilikartta ja kirjausohjeet 2002. Kauppakaari. Helsinki.

Tahvanainen, T., Mäkelä, L. & Saviala, S. 2010. Raportointikoodisto helpottamaan yrityksen hallinnollista taakkaa – FIA-raportointikoodiston konseptin testaus. Aalto yliopiston kauppakorkeakoulu. Helsinki. Luettavissa: http://econ.aalto.fi/fi/research/rte/publications/tahvanainen_et_al._2010.pdf. Luettu 20.1.2012.

- Taloushallintoliitto. 2009. Fully Integrated Accounting FIA. Luettavissa:
<http://www.taloushallintoliitto.fi/taloushallintoliitto/fully-integrated-accounting-fia/>.
Luettu 22.2.2012.
- TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry. 2012. TYVI-operaattorit. Luettavissa:
<http://www.tieke.fi/display/TYVI/TYVI-operaattorit>. Luettu 18.3.2012.
- Tilastokeskus. 2012. Yritysten tilinpäätöstiedustelu (TILKES, LL). Luettavissa:
<http://www.stat.fi/keruu/yrty/index.html>. Luettu 18.3.2012.
- Toikka, S. 2011. Uuden ajan palkkahallinto. Tilisanomat 6/2011. 32.vuosikerta. s. 44–45.
- Tomperi, S. 2009. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 23., uudistettu painos. WSOYpro Oy. Helsinki.
- Tomperi, S. 2010. Yrityksen taloushallinto 1 – kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteet. 7. uudistettu painos. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Tomperi, S. 2011. Kehittyvä kirjanpitotaito. 11. uudistettu painos. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 7. uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Haastattelukysymykset Olli Sierla 8.5.2012

1. Vuonna 2012 pitäisi valmistua ensimmäiset tilinpäätökset raportointikoodistoa käyttämällä. Miten tilinpäätökset ovat onnistuneet?
2. Liittyen raportointikoodiston pilotointiin, kuinka monessa yrityksessä sitä on tehty?
3. Millä perusteella yritykset on valittu pilotointiin?
4. Miten pilotointi on onnistunut kyseisissä yrityksissä?
5. Raportointikoodiston kehittämisen jatkaminen: mitä suunnitelmia on kokeiltu ja miten raportointikoodistoa tullaan laajentamaan ensi vuonna ja tulevina vuosina?
6. Miten tuloverolomakkeiden sähköinen täydentäminen on onnistunut raportointikoodiston avulla?
7. Ohjelmistotalojen rooli: miten tilinpäätökset on saatu raportointikoodiston edellyttämään muotoon? Eli mitkä ovat ohjelmistotalojen roolit ja tehtävät?
8. Tuleeko tilitoimistokenttä vähitellen raportointikoodiston hyväksikäyttäjäksi juuri ohjelmistotalojen kautta?
9. Tällä hetkellä valmiina ovat verohallinnon lomakkeet 6B, 7A, 12A ja 62. Mitä muita sähköisiä verolomakkeita on tarkoitus tehdä valmiiksi tilinpäätöksen yhteyteen?
10. Tänä vuonna tehtävien tilinpäätösten osalta: aidotaanko tässä vaiheessa ajaa sisään lähinnä osakeyhtiöiden ilmoitusprosessi?
11. Miten tilinpäätöstietojen siirtäminen on onnistunut kaupparekisteriin raportointikoodiston käyttöönoton jälkeen?
12. Miten tilinpäätöksen liitetiedot kaupparekisteriin tässä yhteydessä saadaan toimitettua?
13. Onko TYVI-operaattorien/muiden välitysohjelmiston tiedon siirtäminen onnistunut ongelmitta?
14. Onko minkäänlaisia tiedonturvaongelmia esiintynyt tiedon siirron osalta?
15. Onko verolainsäädäntöön tulossa muutoksia, mitkä vaikuttaisivat raportointikoodiston käytettävyyteen?
16. Miten IFRS-tilinpäätös otetaan huomioon raportointikoodistotyötä jatkettaessa?

Liite 2. Tilastoliitelomake kauppa ja muut palvelutoimialat

Tilastokeskus
Statistikcentralen
PL 6B 00022 TILASTOKESKUS
Rakennetilasto
Puhelin (09) 17341

TILASTOLIITELOMAKE

**YRITYSTEN RAKENTEET,
YRITYKSEN TIEDOT
Kauppa ja muut palvelutoimialat**

TILKES

2011

[Tulosta lomake](#) [Tyhjennä lomake](#) [Sulje lomake](#)

Yrityksen nimi ja postiosoite:

Lakisääteinen kysely, luottamuksellinen

Tilastolaki 280/2004 (§12, 14)

Tiedustelu koskee tilikautta, joka päättyi
1.1.2011–31.12.2011 välisenä aikana

TILKES -lomakkeen tiedot on toimitettava Tilastokeskukseen 4 kuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä tai viimeistään 30.4.2012. Pyydämme Teitä ystävällisesti lähettämään Tilastokeskukseen myös vuosikertomuksen ja virallisen tilinpäätöksen (jäljennöksen tuloslaskelmasta ja taseesta liitetietoineen) sekä kopiot Verohallinnon lomakkeista 6A, 6B tai 5 sekä 62 lisäkyselyiden vähentämiseksi.

Tilikausi .....

/ 20 – / 20

Y-tunnus / henkilötunnus .....

Yrityksen toimiala .....

Toiminta lopetettu

/

Syy:

YHTEYSHENKILÖT TILASTOKESKUKSESSA / KONTAKTPERSONER I STATISTIKCENTRALEN

Liikenne
Viita Rauno

Puhelin
(09) 1734 3381

Postiosoite: Yritysten rakenteet
Rakennetilasto
PL 6B
00022 TILASTOKESKUS

Kauppa ja palvelut
Jussila Leena
Winter Arja

(09) 1734 3754
(09) 1734 3441

Sähköposti: rakenne.kysely@tilastokeskus.fi
Telefax: (09) 1734 2465

[Seuraavalle sivulle](#)

B1. LIIKEVAIHDON ERITTELY

euro

Tukku- ja vähittäiskauppa (kauppatavaroiden myynti ml. välityssähkö, -lämpö ja -kaasu. Myös ulkomaisilta tytäryhtiöiltä hankitut, sellaisenaan edelleen myydyt tavarat ja palvelut sekä ulkomaisten sivuliikkeiden liikevaihto)	B30	
Agentuuritoiminta	B31	
Ravitsemistoiminta	B32	
Majoitustoiminta	B33	
Mainostuotot ilmoitusmyynnistä (painettu media, sähköinen media sekä ulko- ja liikennemainonta)	B39	
Liikevaihto muusta palvelutoiminnasta (esim. liikenne, liike-elämän palvelut) sekä liikevaihto maa-, metsä- ja kalataloudesta	B34	
Liikevaihto teollisesta toiminnasta yhteensä	B18	
Liikevaihto rakennustoiminnasta yhteensä	B25	
Liikevaihto yhteensä	B38	

B2. LIIKETOIMINNAN TUOTTOJEN LISÄERITTELY

(Tässä kohdassa kysytään vain osa liiketoiminnan muista tuotoista. Jos jokin erä teillä sisältyy liikevaihtoon, ilmoittakaa myös se tässä kohdassa.)

euro

1. Vuokratuotot maa- ja vesialueista	B40	
2. Muut vuokratuotot	B41	
3. Rojaltit, tuotot patenteista ja lisensseistä	B42	
4. Käyttöomaisuuden luovutusvoitot	B43	
5. Fuusiovoitto	B45	

B3. SATUNNAISET ERÄT

euro

1. Maksetut konserniavustukset	B50	
2. Saadut konserniavustukset	B52	

Edelliselle sivulle

Seuraavalle sivulle

B4. VARASTOJEN MUUTOKSET

		euro
1. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		
Lisäys	B53	
Vähennys	B54	
2. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden varastojen muutos		
Lisäys	B57	
Vähennys	B58	

B5. KULUJEN ERITTELY Tuloslaskelman kohdat: Ostot tilikauden aikana, ulkopuoliset palvelut ja liiketoiminnan muut kulut. (Hankinnat yrityksen ulkopuolelta, myös hankinnat konsernin muilta juridisilta yrityksiltä)

		euro
1. Aineiden ja tarvikkeiden hankinta (pl. energia, pakkausaineet), (ilman varastojen muutoksia)	B60	
2. Kauppatavaroiden hankinta (ml. myytäväksi hankittu sähkö, lämpö ja kaasu. Myös ulkomaisilta tytäryhtiöiltä hankitut, sellaisenaan edelleen myytävät tuotteet ja palvelut sekä ulkomaisten sivuliikkeiden hankinnat), (ilman varastojen muutoksia)	B61	
3. Pakkausaineiden hankinta (ilman varastojen muutoksia)	B62	
4. Polttoaineiden hankinta (ilman varastojen muutoksia)	B63	
5. Sähkön hankinta omaan käyttöön (pl. välityssähkö)	B64	
6. Lämmön hankinta omaan käyttöön (pl. välityslämpö)	B65	
7. Teetetyt korjaus-, kunnossapito- ja asennustyöt (ei sisällä yrityksen oman henkilöstön henkilöstökuluja)	B66	
8. Teetetyt palkkatyöt (ml. kustannustoiminnan painatus- yms. työt) (ei sisällä yrityksen oman henkilöstön henkilöstökuluja)	B67	
9. Alihankinta / -urakointi (ei sisällä yrityksen oman henkilöstön henkilöstökuluja)	B68	
10. Työvoiman vuokraus	B69	
11. Tutkimus- ja kehittämiskulut	B70	
12. Kuljetus- ja varastointikulut	B71	
13. Mainos-, myynti- ja markkinointikulut	B72	
14. Atk-, suunnittelu- ja ohjelmointikulut	B73	
15. Kulut patenteista ja lisensseistä	B74	
16. Vuokrat maa- ja vesialueista	B75	
17. Leasing-vuokrat	B76	
18. Muut vuokrat	B77	
19. Fuusiotappio	B78	
20. Käyttöomaisuuden luovutustappiot	B79	
21. Muut kuin edellä mainitut kulut	B85	
Kulut yhteensä	B90	

Edelliselle sivulle

Seuraavalle sivulle

D. TASETIETOJA

Tässä kohdassa kysytään yksittäisiä tietoja taseesta

		euro
D1. Tase: Vastaavaa/Vastattavaa yhteensä	D25	

		euro
D2. VIERAS PÄÄOMA		
Korollinen vieras pääoma	D10	
Saadut ennakot taseen lyhytaikaisista veloista	D12	
Saadut ennakot taseen pitkäaikaisista veloista	D13	

		euro
D3. TILINPÄÄTÖSSIIRROT JA VARAUKSET		
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	D15	
Pakolliset varaukset yhteensä	D20	

		euro
D4. VAIHTUVAT VASTAAVAT: RAHOITUSARVOPAPEREIDEN ERITTELY		
Osakkeet ja osuudet yhteensä	D30	
Joukkovelkakirjalainat	D31	
Rahamarkkinainstrumentit	D32	
Muut rahoitusomaisuusarvopaperit	D33	
Rahoitusomaisuusarvopaperit yhteensä	D34	

		euro
D5. MUITA LISÄTIETOJA		
1. Tilikaudella aktivoidut markkinointimenot	D40	
2. Tilikaudella aktivoidut kehittämismenot	D41	
3. Tilikaudella aktivoidut korkomenot	D42	
4. Tilikaudella aktivoidut kurssitappiot	D43	
5. Hankitun aineellisen leasing-tavaran arvo	D44	
6. Käytössä olleiden rakennusten hankinta	D46	

[Edelliselle sivulle](#)[Seuraavalle sivulle](#)

E1. KÄYTTÖOMAISUUDEN LISÄYKSET JA VÄHENNYKSET

	a. Lisäykset (hankintahinta)	b. Vähennykset (luovutus- hinta tai muu vastike)
	euro	euro
1. Aineettomat hyödykkeet	(E10)	(E12)
josta: 1a. ATK -ohjelmistot	(E92)	(E59)
2. Maa- ja vesialueet	(E20)	(E22)
3. Maa- ja vesirakennukset, sähkö- ja lämpöverkot sekä tietoliikenne- verkot (runkoverkot)	(E30)	(E32)
4. Rakennukset ja rakennelmat	(E40)	(E42)
5. Koneet ja kalusto	(E50)	(E52)
josta: 5a. Tietokoneet, palvelimet, tietoverkkolaitteet ja tietokoneiden oheislaitteet	(E90)	(E57)
5b. Televiestintä-, audio-, video- ja muut ICT -laitteet	(E91)	(E58)
6. Muut aineelliset hyödykkeet	(E60)	(E62)
7. Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt; rakennuksista ja rakennel- mista sekä maa- ja vesirakennuksista	(E70)	(E72)
8. Ennakkomaksut ja keskeneräiset työt; koneista ja kalustosta sekä muista aineellisista hyödykkeistä	(E75)	(E77)
9. Osakkeet ja osuudet	(E80)	(E82)

Edelliselle sivulle

Yhteystieto-sivulle

MUUTOKSET YRITYKSENNE TOIMINNASSA

010 Y-tunnus

Onko yrityksenne ollut lähiaikoina osallisena fuusio-, yhtiöittämis- tms. järjestelyissä?
Tai onko yrityksenne lopettanut toimintansa muusta syystä?

Jos on, niin kertokaa millainen muutos on tehty.

Ilmoittakaa järjestelyn ajankohta ja mukana olleiden yritysten nimet ja Y-tunnukset.

Paikka		Päiväys	___ / ___ 20__
Allekirjoitus			
Tätä asiaa hoitaa		Puhelin	
Sähköposti		Telefax	

Mikäli antamanne tiedot poikkeavat huomattavasti edellisen tilikauden tiedoista, pyydämme ilmoittamaan muutosten syyt tässä.

[Lomakkeen alkuun](#)[Tyhjennä lomake](#)[Tulosta lomake](#)

Liite 3. Tililuetteloiden alaluokkien tarkempi numeraalinen vertailu

KPA:n tulos- ja tase- laskelman kaavat	Raportointikoodiston tililuettelojärjestys (* = tiliä ei esiinny raportointikoodistossa)	Tililuetteloiden tilinumerot		
		Raportointi- koodisto	Perus- tililuettelo	Yleis- tilikartta
TASE VASTAAVAA				
A PYSYVÄT VASTAAVAT	PYSYVÄT VASTAAVAT		100	10–15
I Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet	10	100	10
	Perustamismenot	100	100	100
	Tutkimusmenot	101	101	101
1. Kehittämismenot	Kehittämismenot	102	102	102
2. Aineettomat oikeudet	Aineettomat oikeudet	103	103	103
3. Liikearvo	Liikearvo	104	105	104
	Konserniliikearvo	105	106	105
4. Muut pitkävaikutteiset menot	Muut pitkävaikutteiset menot	106	107	106–107
5. Ennakkomaksut	Ennakkomaksut	107	109	108–109
	Aineettomat hyödykkeet yhteensä*		109	
II Aineelliset hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet		110	11–13
1. Maa- ja vesialueet	Maa- ja vesialueet	11	110	110–111
	Vuokraoikeudet	112	111	112
2. Rakennukset ja rakennelmat	Rakennukset ja rakennelmat		112	113–119
	Omistettut	113	112	113–118
	Vuokraoikeudet	114	115	119
3. Koneet ja kalusto	Koneet ja kalusto	116	116	120–129

4. Muut aineelliset hyödykkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	117	130	130–134
5. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	118	138	135–138
	Aineelliset hyödykkeet yhteensä*		139	
III Sijoitukset	Sijoitukset	14	140	14
	Sijoitusten arvonnkorotukset	140		
1. Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet saman konsernin yrityksissä	141	140	140
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Osuudet osakkuusyrityksissä	142		
3. Osuudet omistusyhteyssyrityksissä	Osuudet omistusyhteyssyrityksissä	143	142	142
	Muut osakkeet ja osuudet	144	144	144
	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	145	141	141
4. Saamiset omistusyhteyssyrityksiltä	Saamiset osakkuusyrityksiltä	146		
5. Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset omistusyhteyssyrityksiltä	147	143	143
6. Muut saamiset	Muut saamiset	148	147	145–148
	Omat osakkeet / osuudet*		149	149
	Sijoitukset yhteensä*		149	
	PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ*		149	
B VAIHTUVAT VASTAAVAT	VAIHTUVAT VASTAAVAT	15	150	15–19
I Vaihto-omaisuus	Vaihto-omaisuus		150	15
1. Aineet ja tarvikkeet	Aineet ja tarvikkeet	151	150	150
2. Keskeneräiset tuotteet	Keskeneräiset tuotteet	152	151	151
3. Valmiit tuotteet/tavarat	Valmiit tuotteet	153	152–153	152–153
4. Muu vaihto-omaisuus	Muu vaihto-omaisuus	154	154	154–156
5. Ennakkomaksut	Ennakkomaksut	155	155	157–158
	Vaihto-omaisuus yhteensä*		159	
II Saamiset	Pitkäaikaiset saamiset	16	160	16

1. Myyntisaamiset	Myyntisaamiset	160	160	160
2. Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	161	163	162
3. Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä	Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä	163	164	163
4. Lainasaamiset	Lainasaamiset	164	165	164–165
	Laskennalliset verosaamiset	165	169	169
5. Muut saamiset	Muut saamiset	166	166	166
6. Maksamattomat osakkeet/osuudet	Maksamattomat osakkeet/osuudet*		167	167
	Siirtosaamiset	167	168	168
	Pitkäaikaiset saamiset yhteensä*		169	
	Lyhytaikaiset saamiset	17	170	17–185
	Myyntisaamiset	170	170	170–171
	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	171	173	172–175
	Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä	173	174	176
	Lainasaamiset	174	175	177
	Laskennalliset verosaamiset	175	185	185
	Muut saamiset	176	176	178
	Maksamattomat osakkeet/osuudet*		178	179
7. Siirtosaamiset	Siirtosaamiset	177	180	180–184
	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä*		185	
III Rahoitusarvopaperit	Rahoitusarvopaperit	18	186	186–189
1. Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet saman konsernin yrityksissä	181	186	186
	Omat osakkeet*		187	187
2. Muut osakkeet ja osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	182	188	188
3. Muut arvopaperit	Muut arvopaperit	183	189	189
	Rahoitusarvopaperit yhteensä*		189	
IV Rahat ja pankkisaamiset	Rahat ja pankkisaamiset	19	190	19

Rahat	190	190
Pankkisaamiset	191	191
Rahansiirrot ja täsmätykset*		199
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ*		199

TASE VASTATTAVAA

A OMA PÄÄOMA	OMA PÄÄOMA		200	20–21
I Osake-, osuus- tai muu vastaava pää- oma	Osakepääoma	20,200	200	200–209
	Osakeanti*		201	
II Ylikurssirahasto	Ylikurssirahasto	201	202	210
III Arvonkorotusrahasto	Arvonkorotusrahasto (oy, osk)	202	203	211
IV Käyvän arvon rahasto	Käyvän arvon rahasto (oy)	203		
	Omien osakkeiden rahasto (oy)*		204	212
V Muut rahastot				
1. Vararahasto	Vararahasto (oy)	204	205	2125,2135
	Muut rahastot (oy)	205	206	213–215
	SVOP			
2. Yhtiöjärjestyksen tai sääntö- jen mukaiset rahastot	Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot (oy)		206	214
	Sääntöjen mukaiset rahastot			
			207,212–	
3. Muut rahastot	Muut rahastot (oy, osk)		214	215
	Omien osakkaiden ja osuuksien rahasto*			2130

	Muut rahastot yhteensä*		209	
V Edellisten tilikausien voitto (tappio)	Edellisten tilikausien voitto (tappio) (oy, osk)	207		
	Osuuspääoma*		210	
	Arvonkorotusrahasto (osk)*		211	
	Pääomapanokset (ay)*		215	
	Pääomapanokset (ky)	21,210	217	
	Arvonkorotusrahasto (ay, ky, tmi)	211	216,219,221	
	Peruspääoma (tmi)*		220	
	Edellisten tilikausien voitto (tappio) (ky, ay, tmi)	213	225	216
	Pääomavajaus edellisiltä tilikausilta*		233	
	Yksityistilit tilikaudella*		234	
VI Tilikauden voitto (tappio)	Tilikauden voitto (tappio)	219	237	217
	Pääomalainat*		238	218
	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ*		238	
	VÄHEMMISTÖOSUUKSET	24	239	219
B TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	25	240	220–224
1. Poistoero	Poistoero	250	240	220–223
2. Vapaaehtoiset varaukset	Vapaaehtoiset varaukset	251	245	224
	TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ*		249	
C PAKOLLISET VARAUKSET	PAKOLLISET VARAUKSET	26	250	225–228
1. Eläkevaraukset	Eläkevaraukset	260	250	225
2. Verovaraukset	Verovaraukset	261	253	226
3. Muut pakolliset varaukset	Muut pakolliset varaukset	262	255	227–228
	PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ*		258	
	KONSERNIRESERVI	27,270	259	229

D VIERAS PÄÄOMA	VIERAS PÄÄOMA		260	23–29
	Pitkäaikainen vieras pääoma	28	260	23025
	Pääomalainat	2800		
1. Joukkovelkakirjalainat	Joukkovelkakirjalainat	2801	260	230
2. Vaihtovelkakirjalainat	Vaihtovelkakirjalainat	2802	261	231
3. Lainat rahoituslaitoksilta	Lainat rahoituslaitoksilta	2803	262	232–235
4. Eläkelainat	Eläkelainat	2804	265	236
5. Saadut ennakot	Saadut ennakot	2805	266	237
6. Ostovelat	Ostovelat	2806	267	238
7. Rahoitusvekselit	Rahoitusvekselit	2807	269	239
8. Velat saman konsernin yrityksille	Velat saman konsernin yrityksille	2808	270	240–245
9. Velat omistusyhteisyrietyksille	Velat omistusyhteisyrietyksille	2809	271	246
	Laskennalliset verovelat	2810	277	259
10. Muut velat	Muut velat	2811	272	250–256
	Liittymismaksut*			257
11. Siirtovelat	Siirtovelat	2850	275	258
	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä*		279	
	Lyhytaikainen vieras pääoma	29	280	26–29
	Pääomalainat	2900		
	Joukkovelkakirjalainat	2901	280	260
	Vaihtovelkakirjalainat	2902	281	261
	Lainat rahoituslaitoksilta	2903	282	262–264
	Eläkelainat	2904	285	265
	Saadut ennakot	2905	286	266
	Ostovelat	2906	287	267–268
	Rahoitusvekselit	2907	289	269

Velat saman konsernin yrityksille	2908	290	270–275
Velat omistusyhteysyrityksille	2909	291	276
Laskennalliset verovelat	2910	298	299
Muut velat	2911	292	28
Verovelat*			280–284
Muut lyhytaikaiset velat*			285–289
Siirtovelat	2950	295	290–298
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä*		298	
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ*		298	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ*		299	

TULOSLASKELMA

		300
Myyntituotot	30	300
Yleinen kotimaan myynti	300	300
Oheispalvelut*		320
Toimitusveloitukset ja osamaksulisät*		325
Komissiokauppa ja agenttuuri*		330
Tavara- ja palvelumyynti ulkomaille	301–303	333
Kotimaan arvonlisäveroton myynti	304	
Myynti, käytetyt tavarat ja taide-, keräily- ja antiikkiesineet	305	340
Myynti, arvopaperit ja kiinteistöt	306	344
Myyntin oikaisuerät kotimaa	307	350
Myyntin oikaisuerät yhteisön alueelle	308	

	Myynnin oikaisuerät yhteisön ulkopuolelle	309		
1. LIIKEVAIHTO	LIIKEVAIHTO*		359	30–36
2. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos	Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	37	360	370–373
3. Valmistus omaan käyttöön	Valmistus omaan käyttöön (+)	38	363	374–379
4. Liiketoiminnan muut tuotot	Liiketoiminnan muut tuotot	39	365	38–39

5. Materiaalit ja palvelut	Materiaalit ja palvelut		400	4
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	40	400	40–46
	Ostot tilikauden aikana	400	400	40–45
	Aine-, tarvike- ja tavaraostot*		400	
	Tavaratuonti*		409	
	Ostot, käytetyt tavarat ja taide- keräily- ja antiikkiesineet*		415	
	Ostot, arvopaperit ja kiinteistöt*		420	
	Ostojen oikaisuerät*		423	
	Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	407	440	46
	Ulkopuoliset palvelut	47	445	47–49
	Muuttuvat palkat (optio katelaskentaa varten)	48		
	Muut muuttuvat kulut (optio katelaskentaa varten)	49		
	Materiaalit ja palvelut yhteensä*		449	
	B R U T T O T U L O S*		499	

6. Henkilöstökulut	Henkilöstökulut	50	500	50–54
	Palkat ja palkkiot	500	500	50–52
	Työntekijöiden palkat ja palkkiot		500	
	Työssäoloajan normaalipalkat*		500	
	Lisät ja korvaukset*		510	
	Palkkiot*		520	
	Loma-ajan ja sosiaalipalkat*		530	
	Luontoisedut*		540	
	Saadut korvaukset palkoista*		547	
	Johdon palkat		560	
	Johdon palkat ja palkkiot*		560	
	Johdon luontoisedut*		570	
	Saadut korvaukset johdon palkoista*		577	
	Osakkaiden ja omaisten palkat		580	
	Osakkaiden ja omaisten luontoisedut*		590	
	Saadut korvaukset osakkaiden ja omaisten palkoista*		596	
	Omistajien palkat			
	Luontoisetujen vastatili		599	
	Henkilösivukulut	501	600	53–54
	Eläkekulut	5010	600	53
	Maksetut eläkkeet*		600	
	Eläkevakuutusmaksut*		610	
	Tilikauden aikainen jaksotus*		629	
	Muut henkilösivukulut	5011	630	54

Sosiaaliturvamaksut*	630
Pakolliset vakuutusmaksut*	640
Muut henkilöstön vakuutusmaksut*	650
Tilikauden aikainen jaksotus*	669
Henkilöstökulut yhteensä*	679

7. Poistot ja arvonalentumiset	Poistot ja arvonalentumiset	60	680	57–59
	Suunnitelman mukaiset poistot	600	680	57
	Konserniliikearvon poisto ja konsernireservin vähenys	601	693	
	Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	602	695	58
	Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	603	699	59
	Poistot ja arvonalentumiset yhteensä*		699	

8. Liiketoiminnan muut kulut	Liiketoiminnan muut kulut	70	700	6
	Vapaaehtoiset henkilösivukulut	7000	700	
	Toimitila- ja kiinteistökulut	7010	720	
	Ajoneuvokulut	7020	750	
	IT ja tietoliikenne	7030	764	
	Koneet ja laitteet	7040	771	
	Matkakulut	7050	780	
	Edustuskulut	7060	795	

	Markkinointikulut, Mainos, PR ja Myyntikulut	7070	800,805
	Tutkimuskulut, Kehittämiskulut	7080	830
	Hallintopalvelut ja Muut hallintokulut	7090	837,845
	Muut liikekulut	7091	870
	Täsmäytyserot	7092	889
	Liiketoiminnan muut kulut yhteensä*		898
	Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)*		899
9. LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	LIIKEVOITTO (-TAPPIO)*		899

	Rahoitustuotot ja -kulut	90	900	7-8
	Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	901	903	
	Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä	902	900	70
	Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä	903	904	72
	Tuotot osuuksista muissa omistusyhteisyhteisöissä*		907	
	Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	904	908	73–74
	Saman konsernin yrityksiltä	9040	908	741
				73, 742–
	Muilta	9041	909	745
10. Rahoitustuotot ja -kulut	Muut korko- ja rahoitustuotot	905	915	75–78
	Saman konsernin yrityksiltä	9050	915	75
	Omistusyhteisyhteisöiltä	9051		
	Muilta	9052	916	76–78
	Kurssierot	9053		
	Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	906	930	800–808

	Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien arvopapereista	907	937	809
	Korkokulut ja muut rahoituskulut	908	942	81–89
	Saman konsernin yrityksille	9080	942	81
	Omistusyhteisy yrityksille	9081		
	Muille	9082	944	82–86
11. VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ*		969	
12. Satunnaiset erät	Satunnaiset erät	94	970	91–94
	Satunnaiset tuotot	940	970	91
	Satunnaiset kulut	941	974	93
	Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	942	978	
	Satunnaisten erien tuloverot*		979	94
13. VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	95	979	
14. Tilinpäätössiirrot	Tilinpäätössiirrot*		980	96–97
	Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	950	980	96
	Vapaachtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	951	984	97
15. Tuloverot	Tuloverot	96	990	980–985
	Tilikauden verot	960	990	
	Laskennalliset verot	961	997	986
16. Muut välittömät verot	Muut välittömät verot	97	998	
	Vähemmistöosuudet	98	999	987
17. TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	99	999	9890